

קונטרס

ישע ימינו

ביאורים וחידושים על
מגילת אסתר

חברתיו וערכתיו בעזרת
החונן לאדם דעת
דן בנימין בן לא"א
רבי משה אביחצירא שליט"א

צפת
שנת התשע"ט

👉 רשימת ספרי מכון "מרי"ח ניהוח" בסוף הספר 👈

תגובות הארות והערות יתקבלו בשמחה
ובחפץ לב בשני דרכים

מכון מריח ניהוח
rantorah@gmail.com

דן בנימין אביחצירא
dbatorah@gmail.com

ציאוד: י"ח

הקדמה

אודה ה' בכל לבב בסוד ישרים ועדה. מודה אני לפניך ה' בכל ליבי ובכל נפשי, על כך שזיכיתי להעלות על הכתב ממה ששמות בנשמתי כשעמדה לפניך בהר סיני, וכרגע אף להוציאם לאור. יהי רצון מלפניך שאמשיך להיות מיושבי בית המדרש ולא מיושבי קרנות, ושאוסף להעלות על הכתב מכל מה ששמת בי ולהוציאם אף לאור עולם, והכל בדרך הישרה והאמיתית ללא שום נטיה זרה חלילה וחס. והריני מוסר בעת ובעונה הזאת שכל רצוני בחיבור זה הוא לשם שמים ואף אם היו מחשבות אחרות בחלק מזמן כתיבתי ביאורים אלו הריני מבטל אותם כחרס הנשבר וכדבר שאין בו ממש ושכל מחשבותיי ילכו אחר החיתום אכ"ר.

עם סיום עריכתי את ביאורי עלה לי לחדש ע"ד הדרש דבר נפלא, וכנראה שרצון ה' שמקום חידוש זה בהקדמה.

וזה החלי בסיעתא דשמיא.

נאמר במגילה – ויאמר מרדכי להשיב אל אסתר אל תדמי בנפשך להמלט בית המלך מכל היהודים. כי אם החרש תחרישי בעת הזאת רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואת ובית אביך תאבדו ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות. (ד, יג -יד)

בהקדים, אנו אומרים כל בוקר – תן בליבנו בינה להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים וכו' ויש כאן כמה פרטים שאנו מבקשים שיהיה בליבנו – להבין להשכיל וכו' וע"י כל הפרטים הללו אנו מבצעים את רצון ה' מאיתנו.

ואני רוצה להתמקד באחד מהם שיוצא מן הכלל והוא – וללמד. כי כולם תלויים באני של האדם, שהוא רוצה להבין וכן להשכיל וכו', אך זה מתעסק בכך – שהאדם יעניק ממה שיש לו לאחרים ובמילים אחרות – זיכוי הרבים.

וכבר ידוע ומפורסם עד כמה האריכו רבותינו מכל הדורות במעלת מזכה הרבים, כי זה כל האדם. וכרגע עולה לי הגמ' בברכות (ו,ב) וא"ר חלבו א"ר הונא כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין שנאמר סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא וגו' ואפשר לפרש שכל מי שיש לו יראת ה' באמת, צריך שכל לימודו ודבריו יהיו נשמעין לאחרים ולא מוסתרים רק אצלו, וזהו כל אדם שיש בו וכו'.

ומשל למה הדבר דומה לספר חוקים ותקנות וכד' שנמצא בבית המלך ושר אחד יושב להגות ולהבין בכל תקנה ותקנה מהספר כדי שלא ישל בשום פרט מרצון המלך, וכשמסיים, חוזר שוב ושוב לעצמו התקנון שלא ישכח ממנו, והשר האחר ג"כ הוגה בספר להבין כל פרט ולאחמ"כ יוצא ומשתף אחרים למען כך שגם

הם יקיימו רצון המלך. ברור לכל שהשר השני מרוויח יותר, א. אהבת המלך תתחזק אליו במה שעושה להוסיף עוד ועוד אנשים שיקיימו רצונו. ב. על ידי שיוצא ואומר לאחרים גורם לעצמו לזכור הדברים יותר כי נשאל על כל פרט ופרט ומחדד הבנתו בזה. וכן זה גורם לו לקיים הדברים יותר כי אחר שהודיע לאחרים רצון המלך לא יעיז לעשות הוא כנגד מה שכתוב בתקנון ומשא"כ בשר הראשון.

וה'ה כאן, יש עובדי ה' אמיתיים אך משאירים עבודתם לעצמם, ויש אחרים היוצאים להרבות כבוד שמים וגדול שכרם הן מצד ה' והן מצד עצמם.

יהיו עובדי ה' שיעשו שיקול דעת - שלעולם הדור לא נשאר יתום ותמיד יהיה את אלו שכן יצאו ויזכו את הרבים, וא"כ אנו איננו צריכים להטריח עצמנו וכד', אך אעפ"כ צריך תמיד עוד כוחות של זיכוי הרבים בעולם. ועוד, משל למה הדבר דומה לעשיר שיש לו סכום כסף אגדי ורצונו לחלקו לכל הפונה אליו, ומחפש כמה שיותר פונים כדי לסיים סכום כסף זה, ובאמת יפנו אליו כהנה וכהנה, בטוחני שלא נמצא מי שישב בבית ויגיד לא חסר מי שיקח ממנו, כבר פנו אליו הרבה אז למה לי להטריח עצמי. וכ"ש בתורת ה' ששווה יותר מכל הון שבעולם ואם זיכינו הרבים אנו נזכרים לדורי דורות ע"י כל אותם נשמות.

למשל, ישנו ספר מוסר אדיר ועצום ושמו - חובת הלבבות, כמה אנשים הגיעו להרהור תשובה מספר זה? כמה חזרו בתשובה? כמה שינו ואפ' מידה אחת רעה בזכות הקריאה בו? וראה בהקדמתו שכותב שם שהייתה לו התלבטות שלא להוציא הספר כלל לאחר שכתבו כי חשש שלא כתב הדברים כדבעי או ממייעוט ערכו וכד'. לו יצויר שלא היה מוציאו, האם היום היינו יודעים מבעל חובת הלבבות? האם היו שפתיו דובבות בקבר? וכך תחשוב אם כל מחבר ספר מכל הדורות היה חושב ובאמת לא מוציא, איזה זיכרון היה לו בזה העולם? בעולם הבא בודאי שבין אלו שהוציאו לאלו שלא הוציאו כבודם במקומם מונח אך אלו שהוציאו מוסיפים מחיל אל חיל גם על ידי העולם הזה.

ובפרט, שיכול להיות שכל רצון ה' מהעובד ה' הוא ליזכות הרבים מתורתו ואם לא עושה זאת לא מסיים תיקונו.

וכל הקדמה זו בשביל להרכיב אותה על מה שאמר מרדכי לאסתר - אל תדמי וכו' **להמלט בית המלך מכל היהודים.** היינו, אל תעלי במחשבתך מחשבת דמיון שיותר כדאי להיות עובד ה' בבית המלך כדבעי ולהמלט מליזכות את כל היהודים גם כן. כי אם החרש וכו' רוח והצלח וכו' ואת ובית אביך תאבדו ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות. היינו, זיכוי הרבים יבוא לעם ישראל בכל דרך שלא תהיה אך את תפסיד מזה מב' סיבות, א. את ובית אביך תאבדו, היינו שלא ישאר זיכרון בעולם הזה למעשיך, ועוד, ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות. שאולי כל רצון ה' במילוי תפקידך הוא זיכוי הרבים ואינך עושה זאת.

מגילת

הקדמה

אסתר

ג

וכאן המקום לשבח ולהודות לאחי הגאון ריחמ"א שליט"א שמעודדני ללא הפסקה להוציא את כל מה שיש לי לאור עולם, והדברים חשובים לו כאילו ששלו הם. שה' יתן לו כוח ובריאות איתנה ואריכות ימים ושנים להמשיך לזכות את הרבים ללכת בדרך הישר והטוב ושיפוצו מעיינותיו וחוצה וימלאו כל הבורות הריקים הצמאים למים אלו.

וכן אודה למורי ורבי הרה"ג אביחי קשת שליט"א שמדריכני בדרך הסלולה והישרה בתורת ה' ומקדיש זמן רב מזמנו לזכות רבים הצמאים לקבל מתורתו. יאריך ה' ימיו בטוב ושנותיו בנעימים ונזכה להמשיך ללמוד ממנו על מנת ללמד אחרים עוד שנים רבות אכ"ר.

להורי היקרים אבי מורי ר' משה הי"ו ואמי מורתי אסתר שתחיה שמעודדים ותומכים ומפרגנים בכל אפשרות יהי רצון שיהיה להם רפואה שלמה בכל אבריהם ובכל גדיהם ויאריכו ימים ושנים עד ביאת גואל צדק מתוך נחת ושמחה אכ"ר.

ואחרונה חביבה ועלתה על כולנה אשתי היקרה הודיה שתחיה שבכל יום ויום נותנת לי את החשק לעלות עוד ועוד במעלות התורה והיראה, ומוסרת נפשה בעבור טיפול הילדים ועניני הבית כדי שאמשיך ללמוד בכולל, ה' יתן לנו כוח ובריאות איתנה ואריכות ימים ושנים אכ"ר.

קראתי לחיבור זה בשם – ישע ימינו. כדי לרמוז שמי 'בנימין' בשם הספר, מרדכי היהודי היה 'איש ימיני', ולמה נקרא שמו ימיני – שהיה משבט בנימין. והושיע ה' את ימינו שהוא מרדכי, ועל ידו אף הביא ישועה לכל עם ישראל שהם ימינו של ה'. וכן שם זה הוא שם ממשך לקונטרס שחיברתי בעבר הלא רחוק בענין כבוד התלמידי חכמים הנקרא – בגבורות. 'בגבורות' – ישע ימינו.

מהדורא זו היא למהדורת ביקורת בלבד ואינה מופצת עדיין, ולכן רצוני שכל מי שיקרא בביאורים ויש לו טענה או חוסר הבנה בדבר מסויים יפנה אלינו במייל ויעשה איתי חסד עצום בזה.

אור לכ"ח באדר א' שנת תשע"ט
מנאי הצב"י – דן בנימין אביחצירא
עיה"ק צפת

פרק א

{א} וַיְהִי בַיָּמִי אֲחֲשֵׁרוֹשׁ הוּא אֲחֲשֵׁרוֹשׁ
הַמֶּלֶךְ מֵהַדּוֹ וְעַד כּוֹשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה
מְדִינָה: {ב} בַּיָּמִים הָהֵם כְּשֶׁבַת הַמֶּלֶךְ
אֲחֲשֵׁרוֹשׁ עַל כֶּסֶּא מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן
הַבִּירָה: {ג} בְּשָׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמַלְכוֹ עָשָׂה מִשְׁתֵּה

ישע ימינו

{א} ויהי בימי. כל 'ויהי בימי' לשון צער הוא. הקשה הפני יהושוע דלכאורה אין דמיון בין 'ויהי בימי' כאן לשאר 'ויהי בימי' המובאים בשאר מק' בתנ"ך, (ומובאים בגמ' מגילה יב) והטעם - שבהם מפורש ישירות לאחר ויהי בימי הצער שהיה באותם ימים, אך במגילת אסתר מובאים בתחילה ענייני סעודת אחשורוש ומה שנעשה עם ושת, והצער העיקרי שעשה המן לעם ישראל מובא רק בהמשך. והוא מותיב לה והוא מפרק לה ע"פ דברי ר"ש בר יוחאי (מגילה יב,א) שבני ישראל באותו הדור התחייבו כליה מפני שנהנו מסעודתו של אותו הרשע, ולפי זה עצם הסעודה הוא כבר צער גדול מאוד לה' יתברך ולא צריך להגיע עד המן. ולכן אינו שונה 'ויהי בימי' זה לאחרים. ואפשר לרמז דבריו, דאם נחלק את תיבת 'ויהי' יצא וי - י"ה. לרמז שהצער בימים אלו היה לה' יתברך, על כך שבניו נהנו מסעודת אותו הרשע.

מדינה. לכא' היה צריך להכתב - מדינות, כי נמנה במספר מדינות הרבה. אלא שאולי נרמז לנו על ידי כך כמה היה חוזק ידו של אחשורוש על כל מדינה שהייתה תחתיו, דעל אף שהיו 'שבע ועשרים ומאה' תחת חסותו, כל אחת ואחת הרגישה שהיא ה'מדינה' היחידה שתחת מלכותו, ובה עסוק כל זמנו. ועוד הוסיף בזה ר' אלחנן בהר הי"ו על אותו רעיון - שבדרך כלל כשמלך שולט על הרבה מדינות קשה לו לשים את כולם בכיוון אחד כרצונו, כמו מלך ששולט רק על מדינה אחת שבודאי מצליח להשליט רצונותיו, אך אחשורוש הצליח לאחד את כל המאה עשרים ושבע על פי רצונותיו כאילו שכולם מדינה אחת.

לְכָל שָׂרֵיו וְעַבְדָּיו חֵיל פָּרֶם וּמְדֵי הַפְּרָתִים
וְשָׂרֵי הַמְּדִינֹת לִפְנֵיו: {ד} בְּהִרְאֹתוֹ אֶת עֶשֶׂר
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת יָקָר תְּפָאֶרֶת גְּדוּלָּתוֹ
יָמִים רַבִּים שְׁמוֹנִים וּמֵאֵת יוֹם: {ה} וּבְמָלֹאֶת
הַיָּמִים הָאֵלֶּה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ לְכָל הָעָם
הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשֶׁן הַבִּירָה לְמַגְדֹּל וְעַד קָטָן
מִשְׁתֶּה שִׁבְעַת יָמִים בַּחֲצֵר גִּנַּת בֵּיתֵן הַמֶּלֶךְ:
{ו} חֹר פָּרֶס וּתְכֵלֶת אָחוּז בַּחֲבָלֵי בּוּץ
וְאַרְגָּמָן עַל גְּלִילֵי כֶסֶף וְעִמּוּדֵי שֵׁשׁ מְטוֹת
זָהָב וְכֶסֶף עַל רִצְפַּת בַּהֵט וְשֵׁשׁ וָדָר וְסַחֲרָת:
{ז} וְהַשְׁקוֹת בְּכָלִי זָהָב וְכָלִים מִכָּלִים שׁוֹנִים
וַיֵּין מַלְכוּת רַב כִּיד הַמֶּלֶךְ: {ח} וְהַשְׁתִּיָּה כִדָּת

ישע ימינו

{ד} יום. לכא' תיבת 'יום' מיותרת, שאפשר היה לכתוב כך - 'ימים רבים שמונים ומאה' ותו לא? אלא, נוסף תיבת 'יום' כדי שנבין עוצמת הסעודה שעשה אותו הרשע שעל אף שהיו 'ימים רבים', כל יום ויום היה מיוחד בפני עצמו. ולא היה כדרך הסעודות שמתחילות ברעש גדול ומתמעטות מיום ליום אלא מי שהגיע ביום המאה הרגיש כפי מה שהרגיש האדם שהיה ביום הראשון. ובס"ד כך ראיתי שכתוב במדרש על פס' זה שיום אחרון היה כיום הראשון. ולכא' כוונת המדרש על עוצמת הסעודה.

{ה} בשושן הבירה. קודם כל עשה משתה לכל שריו ועבדיו ולחיל פרס ומדי ושרי המדינות ורק לאחר מ"כ עשה להמון העם הנמצאים בשושן, כי אלו הקרובים אליו נמצאים תחת ידו ולכן היה חשוב לו קודם כל להשליט מלכותו ברחוקים ממנו.

אֵין אַנֶּס כִּי בֶן יֶסֶד הַמֶּלֶךְ עַל כָּל רַב בֵּיתוֹ
לַעֲשׂוֹת כְּרָצוֹן אִישׁ וְאִישׁ: (ס) {ט} גַּם וְשֵׁתִי
הַמֶּלֶכָּה עָשְׂתָה מִשְׁתֵּה נָשִׁים בֵּית הַמַּלְכוּת
אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁירוּשׁ: {י} בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
כָּטוֹב לֵב הַמֶּלֶךְ בַּיּוֹם אָמַר לְמַהוּמָן בִּזְתָּא
חֲרַבּוּנָא בְּגִתָּא וְאַבְגִּתָּא זֵתָר וְכַרְכָּס שְׁבַעַת
הַסְרִיסִים הַמְשָׁרְתִּים אֶת פָּנֵי הַמֶּלֶךְ

ישע ימינו

{ז} ויין מלכות. מהו יין מלכות? נראה שזהו יין שממנו שותה גם המלך, ולא הביא להם יין שונה משלו.

{ח} כרצון איש ואיש. נכפל פעמיים איש. ונראה, דדאג ליהודים שהיו עימו בסעודה לאוכל כשר כמו שעשה כרצון הגויים שהיו עימו. היינו כל איש ואיש כפי רצונו. וזהו דרכו של היצר הרע להכניס אדם למקום שכביכול מציע לו דברי קדושה אך טומן בתוכו את שיא הטומאה. וכל סוף מעשה צריך שיהיה במחשבה תחילה. ופה רצה היצר לגרות היהודים בסעודה שיש בה אוכל כשר אך טומנת בתוכה יין נסך וסעודת רשע המקום, ומי שרצה יכל לראות אותם.

{י} שבעת הסריסים. למה היה צריך לומר לכל השבעה היה מספיק שיאמר רק לאחד כדי שיביא את המלכה ושתי. אלא נראה לפרש בשני אופנים, הראשון הוא: ראינו שביקש זאת המלך לאחר שהשתכר מהיין כנאמ' - 'ביום השביעי כטוב לב המלך ביין' וכשאדם שיכור אינו זוכר ממה שעשה, ולכן בכל פעם אמר לעוד אחד להביא את ושתי על אף שכבר ביקש זאת לפני זה מאחרים וכך הצטברו לשבעה. השני הוא: כידוע שושתי לא רצתה לבוא ובכל פעם שהיה חוזר אחד מהסריסים ובפיו תשובה שלילית מושתי, היה אחשוורוש שולח את הבא בתור להביאה וכך הצטברו עד לשבעה. אך האלשיך הקד' כתב (דכידוע שהעיד האר"י על פירושיו שהם אחד משבעים פנים של התורה) שאחשוורוש שלח שבעה ביחד להביאה בכוח וזהו מ"ש - 'להביא את ושתי' שזה מתפרש בכוח

אֶחָשׁוּרוּשׁ: {יא} לְהָבִיא אֶת וְשֹׁתֵי הַמֶּלֶךְ
 לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר מַלְכוּת לְהִרְאוֹת הָעַמִּים
 וְהַשָּׂרִים אֶת יָפִיָּה כִּי טוֹבַת מֶרְאָה הִיא:
 {יב} וְהַמָּאן הַמֶּלֶךְ וְשֹׁתֵי לָבוֹא בְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ
 אֲשֶׁר בְּיַד הַסָּרִיסִים וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד

ישע ימינו

ובעל כורחה, ולכן כשמיאנה ושתי נאמ' - 'אשר ביד' הסריסים' דהיינו בידם ממש.

{יא} להביא. כתב 'להביא את ושתי' ולא 'לקרוא לושתי', ונרמז כאן שהיה הדבר חייב להתקיים בעל כורחה שהרי אמרו חז"ל בגמ' מגילה (יב,ב) שפרח בה צרעת או שגדל לה זנב ולא רצתה לבוא וא"כ צריך להביאה בע"כ.

{יב} ביד הסריסים. פרח בושתי צרעת אך לא רצתה לטעון טענה זו מבושתה, אז טענה - שלא שיך שהמלך ידבר לסריסים להביאה בידם, אלא אם רוצה שתבוא, שיבוא אליו הוא בכבודו ובעצמו, ולכן - 'ויקצוף המלך' כי טען לחכמים יודעי העיתים שחוק זה ברור לכל שאין המלך צריך לבוא בכבודו כדי שימלאו פקודתו אלא שולח סריסים, וז"ש - 'כי כן דבר המלך לפני כל יודעי דת ודין', שהמלך מצוה לאחרים כדי להביא לו את מבוקשו. וכן לקמן כשישבו להיוועץ כל קרובי המלך מה לעשות במלכה ושתי, נאמר - 'כדת מה לעשות במלכה ושתי על אשר לא עשתה את מאמר המלך אחשורוש ביד הסריסים'. (א,טו)

ויקצוף המלך מאוד. למה קצף המלך? והרי ושתי הייתה מאוד רוצה לבוא אך לא יכלה בגלל מה שנעשה בגופה. ועוד, היו צריכים הסריסים לומר למלך איך נראית ושתי ושאין זה מכבודו שתבוא כך, כי כל מטרתו הרי היתה להראות יופיה ועכשיו יראה כיעורה. אלא יובן הדבר ע"פ דברי הבן יהודע וז"ל: למה ושתי הבעירה את חמתו של אחשורוש וגינתה אותו בכל מיני דברי גנות הרי הייתה יכולה לומר בכבוד ובדרך ארץ לסריסים שאין זה מכובד כלל שתבוא

וַחֲמָתוֹ בַּעֲרָה בּוֹ: (ס) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
 לַחֲכָמִים יָדְעִי הָעֵתִים כִּי כֵן דָּבַר הַמֶּלֶךְ לְפָנָי
 כָּל יָדְעִי דָת וְדִין: (יד) וַהֲקָרֵב אֵלָיו כְּרִשְׁנָא
 שֶׁתֶּר אֲדַמָּתָא תַרְשִׁישׁ מָרְס מְרִסְנָא מְמוּכָן
 שְׁבַעַת שָׁרֵי פָרְס וּמְדֵי רְאִי פָנָי הַמֶּלֶךְ
 הַיֹּשְׁבִים רֵאשְׁנָה בַּמְּלָכוֹת: (טו) כָּדָת מָה
 לַעֲשׂוֹת בַּמְּלָכָה וְשֶׁתִּי עַל אֲשֶׁר לֹא עָשְׂתָה
 אֶת מֵאֲמַר הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ בִּיד הַסְּרִיסִים:
 (ס) וַיֹּאמֶר (מוֹמְכֵן) מְמוּכָן לְפָנָי הַמֶּלֶךְ
 וְהַשָּׂרִים לֹא עַל הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עֲוֹתָהּ וְשֶׁתִּי
 הַמְּלָכָה כִּי עַל כָּל הַשָּׂרִים וְעַל כָּל הָעַמִּים
 אֲשֶׁר בְּכָל מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ: (יז) כִּי
 יֵצֵא דָבַר הַמְּלָכָה עַל כָּל הַנָּשִׁים לְהַבְּזוֹת

 ישע ימינו

איך שרצה המלך ושילכו להסביר למלך בצורה יפה. או, אם חששה מהצרעת שפרחה בה שהייתה אומרת שאינה יכולה לבוא מסיבה כל שהיא אע"פ שמאוד הייתה רוצה לכבד את המלך ולבוא. אלא משיב הרב - דאילו הייתה עונה בצורה יפה היו המלך והשרים ניגשים הם אליה לראות את יופייה ואז היו מגלים ע"י שיתקרבו את הצרעת שבה, ומכך לא היה לושת תרופה לביזיונות שתקבל ולכן העדיפה לדבר בחוצפה ובעזות פנים כדי שיכעסו עליה וכך לא יחשבו אפילו להגיע. עכ"ד. היינו דאמרי אינשי: ההגנה הכי טובה - התקפה. וזה מה שעשתה ושתי. ומכאן מוכח שגם הסריסים לא ראו את שקרה לושתי ואולי באמת אם הם היו רואים היה נמנע כל מה שקרה כי היו מספרים על הצרעת וכד' שנעשה בה ולא היה קוצף המלך.

בְּעִלְיָהֶן בְּעִינֵיהֶן בְּאִמְרָם הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ
אָמַר לְהָבִיא אֶת וְשֵׁתִי הַמֶּלֶכָה לְפָנָיו וְלֹא
בָּאָה: {יח} וְהַיּוֹם הַזֶּה תֵּאֲמַרְנָה שָׂרוֹת פָּרִס
וּמַדֵּי אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת דְּבַר הַמֶּלֶכָה לְכָל שָׂרֵי
הַמֶּלֶךְ וּכְדֵי בְזִיוֹן וְקֶצֶף: {יט} אִם עַל הַמֶּלֶךְ
טוֹב יֵצֵא דְבַר מַלְכוּת מִלְּפָנָיו וַיִּכְתֹּב בְּדָתִי

ישע ימינו

{יז} **להבזות.** 'לבזות' לא נאמר אלא 'להבזות' לומר שלא רק שיבזו הנשים את הבעלים בפניהם אלא יוסיפו להבזות את בעליהן אצל נשים אחרות על ידי שידברו עימן עליהם, וכפי שכתוב בתרגום - ארום יפוק פתגם גזירת מלכתא על כל נשיא לאתלגלגא מריהון קדמיהון במלולתהון חדא עם חברתא ברם בקושטא מלכא אחשורוש אמר לאיתאה ית ושתי מלכתא קדמוי ולא עלת.

כי יצא דבר וגו'. וכך כוונתם - אם המלכה העיזה פניה נגד המלך יגידו שאר הנשים לבעליהן שדרגתם פחותה בהרבה מן המלך וכי יש לכם תוקף לומר לנו מה לעשות והאיך לנהוג.

{יח} **והיום הזה.** בפס' הק' נאמר - 'כי יצא דבר המלכה על כל הנשים וגו' וכאן נאמר - 'והיום הזה תאמרנה וגו'. ומה החילוק, דלעיל יצא דבר המלכה ורק בהמשך תבוא מציאות שיבזו הנשים בעליהן, וכאן כבר היום הזה תאמרנה הנשים לבזות בעליהן. והחילוק פשוט, לעיל דיבר על כל הנשים מכל המאה עשרים ושבע מדינות, שעד שיגיע אליהן ממעשה זה שנעשה עם המלך, רק אז יתחילו לבזות בעליהן. אך כאן דיבר הכתוב על נשות השרים שהיו מקורבות על ידי בעליהן למלכות ויודעות מהר מה נעשה ולכן כבר היום הזה תאמרנה.

לכל שרי המלך. נראה מדברי ממוכן שהיה מפחד מאוד שיקרה הדבר גם כן אצלו, כי לאחר שהדגיש ודיבר שיכולה להיות מציאות שכל הנשים יזלזלו בבעליהן חזר והדגיש זאת לגבי נשות שרי המלך בדוקא.

פָּרַם וּמָדִי וְלֹא יַעֲבֹר אֲשֶׁר לֹא תָבוֹא וְשִׁתִּי
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוֹשׁ וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ
לְרֵעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה: (כ) וְנִשְׁמַע פֶּתָגָם
הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּכָל מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא
וְכָל הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יָקָר לְבַעֲלֵיהֶן לְמַגְדוֹל וְעַד
קָטָן: (כא) וַיֵּיטֵב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים
וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כַּדָּבָר מִמּוֹכֵן: (כב) וַיִּשְׁלַח

ישע ימינו

{כ} יתנו יקר לבעליהן. בתחילה הציע שהנשים לא יבזו בעליהן וכאן הוסיף שגם יכבדו אותם, ורק לאחר אמירה זו הוטב הדבר בעיני המלך והשרים. ונראה מפה שגם אשה שלא מכבדת את בעלה כדבעי הוי זילזול אע"פ שאינה מזלזלת בו בפועל דאל"כ היה מספיק שיוטב בעיניהן כבר לאחר שביקש על הזילזול.

למגדול ועד קטן. מאחר והכליל את כל הנשים ועימם הבעלים מדוע הוסיף למגדול ועד קטן? ואולי, כדי שלא יחשבו שדיו לבא מן הדין להיות כנידון, שהגזירה שתגזר תהיה דוקא עם נשות הבעלים החשובים לכל הפחות בדרגה הקרובה למלך אך נשות הקטנים בדרגתם לא קמ"ל מגדול בדרגתו ועד הקטן בדרגתו.

{כא} וייטב הדבר וגו'. במדרש, ובפתשגן הכתב, ועוד, נכתב שושתי אמרה לסריסים שיגידו לבעלה המלך שהוא היחיד בעולם שראה אותה בלא בגדיה ואין היא רוצה לבוא כך. ולכא' אחשורוש הטיפש התנהג בצורה פזיזה וללא שכל כלל שהרי אשתו דאגה לטובתו שלא יראוה אנשים אחרים, ובמקום שיהנה וישמח מהתנהגותה ומצניעותה, מסכים עם המן, ולא רק שמסכים אלא גם רוצה שהדבר יהפך לחוק בכל מדינות מלכותו שבעל שמבקש מאישה כמו שהוא ביקש שכך תעשה ללא תירוצים ופיקפוקים. מכאן אתה למד עד כמה מלאי זימה הגויים המרושעים והפושעים הללו

סְפָרִים אֶל כָּל מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אֶל מְדִינָה
וּמְדִינָה כְּכַתְּבָהּ וְאֶל עַם וְעַם כְּלָשׁוֹנוֹ לְהִיּוֹת
כָּל אִישׁ שָׂרָר בְּבֵיתוֹ וּמַדְבֵּר כְּלָשׁוֹן עֲמוֹ: (ס)

פרק ב

{א} אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כָּשָׁךְ חֶמֶת הַמֶּלֶךְ
אֶחָשׁוּרוֹשׁ זָכַר אֶת וְשֵׁתִי וְאֵת אֲשֶׁר עָשָׂתָה
וְאֵת אֲשֶׁר נִגְזַר עָלֶיהָ: {ב} וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ

ישע ימינו

שבמקום שיהנו מצניעות האשה שלהם נהנים הם מפריצותה ואף רצונם שיהיה
הדבר בפרהסיא. 'ברוך שלא עשנו גויים' שנשותינו מקיימות כרצוננו שזהו רצון
ה' - 'כל כבודה בת מלך פנימה'. והם בבחינת עושר השמור לבעליו בלבד.

{כב} וּמַדְבֵּר כְּלָשׁוֹן עֲמוֹ. למה היה צריך להוסיף בספרים הנשלחים
שתהיה האשה במצב של - 'ומדבר כלשון עמו', הרי מה שאמר לפני - שיהיה
'כל איש שורר ביתו' מספיק וראוי כדי לתקן את שעשתה ושת. ועוד שושת
לא חטאה בכך שלא דיברה בלשון אחשורוש אלא שלא עשתה את המלך שורר
בביתו ובכך אנו מוסיפים על הקושיא דלעיל. אלא נראה שלא יתקיים מה
שאמר בראשונה (שורר בביתו) ללא השנייה (מדבר כלשון עמו) והא בהא תליא
שהרי אם 'בוא אדם ויבקש מאשתו לדוג' להכין לו כוס קפה והיא לא תבין מה
שרצה כי היא מדברת בשפה אחרת, על אף שתעשה בקשתו לבסוף על ידי
שירמזו וכד', תיווצר בעיה, כי היא צריכה להיות כפופה וכנועה אליו וכדי
שהבעל יהיה שורר בביתו בקשותיו צריכות להיות מובנות באותו הרגע ללא
הסברים נוספים. ולכן כתב רש"י שכופה את אשתו ללמד את לשונו אם היא
בת לשון אחר. ע"כ. שעל ידי כך האיש יהיה שורר בביתו בשלימות ובאותה
העת מיד.

{א} נִגְזַר. המלך הוא זה שגוזר בסופו של דבר, וכאן נכתב 'נגזר' כאילו שלא

מִשְׁרָתִיו יִבְקֹשׁוּ לַמֶּלֶךְ נְעֻרֹת בְּתוּלוֹת
טוֹבוֹת מְרָאָה: (ג) וַיִּפְקֹד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל
מְדִינֹת מַלְכוּתוֹ וַיִּקְבְּצוּ אֶת כָּל נְעָרָה
בְּתוּלָה טוֹבַת מְרָאָה אֶל שׁוֹשַׁן הַבִּירָה אֶל
בֵּית הַנָּשִׁים אֶל יַד הַגָּא סָרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר
הַנָּשִׁים וְנֹתוֹן תַּמְרוּקֵיהֶן: (ד) וַהֲנַעֲרָה אֲשֶׁר
תִּיטֵב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת וְשִׁתִּי וַיִּיטֵב
הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ בֵּן: (ה) אִישׁ
יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה וְשֵׁמוֹ מָרְדֳּכָי בֶּן
יָאִיר בֶּן שִׁמְעִי בֶּן קִישׁ אִישׁ יְמִינִי: (ו) אֲשֶׁר

ישע ימינו

המלך הוא זה שגזר על ושתי אלא שמישהו אחר גזר. ולכן נראה שכך באמת הרגיש המלך, כי רצונו כן היה בושתי ומי שהכריע את הכף לרעתה זהו ממוכן, ואותו ממוכן ניצל את שכרותו של המלך והכריחו לאשר את הגזירה. ועוד ניתן לפרש, דהקב"ה בורא רפואתן של ישראל לפני מכתן וכאן הגוזר לא היה אף אחד אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו, ולכן נכתב 'נגזר' דהיינו מן השמיים. וגזירה זו הייתה רפואה גדולה לעם ישראל שהרי לבסוף נכנסה אסתר תחת ושתי הרשעה והביאה ישועה בחדרי חדריו של הגוי לעם ישראל.

{ב} נערות בתולות. אם היא נערה אז מסתמא שהיא בתולה ולמה כפל? אלא שלא כך הדבר אצל אומות העולם ואצל כל מי שמדמה עצמו לאומות העולם, שאצלם אף הנערות מאבדות בתוליהן בגיל צעיר. רח"ל.

{ג} ויפקד המלך פקידים. וכתב רש"י ויפקד המלך פקידים לפי שכל פקיד ופקיד ידועות לו נשים יפות שבמדינתו. ע"כ. ראה עד כמה מלאי זימה הגויים שזה בעצם היה התפקיד העיקרי של אותם פקידים לדעת מי האשה היפה במדינתם. מגוחך הדבר.

הַגָּלָה מִירוּשָׁלַיִם עִם הַגָּלָה אֲשֶׁר הִגָּלְתָּה עִם
 יְכָנְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה אֲשֶׁר הִגָּלָה נְבוּכַדְנֶצַּר
 מֶלֶךְ בָּבֶל: ^(ז) וַיְהִי אֲמֵן אֶת הַדָּסָה הַיָּא אֶסְתֵּר
 בֵּת דָּדוּ כִּי אֵין לָהּ אָב וְאִם וְהִנֵּעְרָה יִפֹּת
 תֹּאֲר וּטוֹבַת מְרָאָה וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּהּ
 לְקַחְתָּה מֶרְדֳּכִי לֹו לְבֵת: ^(ח) וַיְהִי בְּהַשְׁמָע דְּבַר
 הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבְהַקְבִּץ נַעֲרוֹת רַבּוֹת אֶל שׁוּשַׁן
 הַבִּירָה אֶל יַד הַגִּי וּתְלַקַּח אֶסְתֵּר אֶל בֵּית
 הַמֶּלֶךְ אֶל יַד הַגִּי שְׁמֵר הַנָּשִׁים: ^(ט) וְהִיטֵב
 הִנֵּעְרָה בְּעֵינָיו וּתְשָׂא חֶסֶד לְפָנָיו וַיְבַהֵל אֶת
 תְּמָרוּקִיָּה וְאֶת מְנוּתָה לָתֵת לָהּ וְאֶת שֶׁבַע
 הַנַּעֲרוֹת הָרֵאיוֹת לָתֵת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ
 וַיִּשְׁנָה וְאֶת נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב בֵּית הַנָּשִׁים:
^(י) לֹא הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת עֲמָהּ וְאֶת מוֹלְדֹתָהּ
 כִּי מֶרְדֳּכִי צָוָה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא תִגִּיד:

 ישע ימינו

{ז} לקחה. כידוע שמרדכי נשא לאישה את אסתר ודרשו זאת חז"ל (עיין ברש"י כאן) משינוי תיבת 'בת' לתיבת 'בית' דהיינו כך – 'לקחה מרדכי לו לבית' וביתו זה אשתו. וניתן להוסיף על לימוד זה מאותו הפס', שהרי נכתב שמרדכי 'לקחה', ע"ד מה שכתוב בתורה"ק 'כי יקח איש אשה'. ואותה לקיחה היא לשם אישות.

{ח} ותלקח. דהיינו שנלקחה בעל כורחה ולא ככל הנערות הפרוצות שחפצו מאוד בזאת והלכו ברצונם.

(יא) ובכל יום ויום מִרְדְּכִי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר
בֵּית הַנָּשִׁים לְדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמָה
יַעֲשֶׂה בָּהּ: (יב) וּבַהֲגִיעַ תֹּר נִעְרָה וְנִעְרָה לָבוֹא
אֶל הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁירוּשׁ מִקֵּץ הַיּוֹת לָהּ כִּדְת
הַנָּשִׁים שָׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ כִּי בֶן יִמְלֹאוּ יְמֵי
מְרוּקִיהֶן שָׁשָׁה חֳדָשִׁים בְּשָׁמֶן הַמֶּר וְשָׁשָׁה
חֳדָשִׁים בַּבָּשָׂמִים וּבִתְמֻרוֹקֵי הַנָּשִׁים: (יג) וּבָזָה
הַנִּעְרָה בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר
יִנָּתֵן לָהּ לָבוֹא עִמָּה מִבֵּית הַנָּשִׁים עַד בֵּית
הַמֶּלֶךְ: (יד) בְּעֶרְבָה הִיא בָּאָה וּבִבְקָר הִיא שָׁבָה
אֶל בֵּית הַנָּשִׁים שְׁנֵי אֶל יָד שֶׁעֲשָׂנוּ סָרִיס
הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַפִּילֹגְשִׁים לֹא תָבוֹא עוֹד אֶל
הַמֶּלֶךְ כִּי אִם חֶפֶץ בָּהּ הַמֶּלֶךְ וְנִקְרָאָה בְּשֵׁם:
(טו) וּבַהֲגִיעַ תֹּר אֶסְתֵּר בֵּת אֲבִיחַיִל דָּד
מִרְדְּכִי אֲשֶׁר לָקַח לוֹ לְבֵת לָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ
לֹא בִקְשָׁה דָּבָר כִּי אִם אֶת אֲשֶׁר יֹאמַר הִגִּי

ישע ימינו

{יד} ונקראה בשם. 'טוב שם משמן טוב'. כל הנערות שמו שמנים טובים עליהם ולא הועיל להם, ואסתר לא ביקשה דבר ובכל זאת נשאה חן בעיני כל רואיה, ודוקא היא זו שנקראה בשמה כי שמה גבר על שמנם ובשמן של שאר הנערות.

{טו} לא בקשה דבר. מה מטרתה של אסתר שלא לבקש דבר? ואולי נוכל לומר על דרך זו, מרדכי ביקש מאסתר לא לספר מה הייחוס שלה כי אולי על

סָרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וַתְּהִי אֶסְתֵּר
 נִשְׂאֵת חֵן בְּעֵינָיו כָּל רֵאִיהָ: {טז} וַתִּלְקַח אֶסְתֵּר
 אֶל הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוֹשׁ אֶל בֵּית מַלְכוּתוֹ בַּחֹדֶשׁ
 הָעֲשִׂירִי הוּא חֹדֶשׁ טֵבֶת בְּשָׁנָה שְׁבַע
 לַמַּלְכוּתוֹ: {יז} וַיֵּאָהֵב הַמֶּלֶךְ אֶת אֶסְתֵּר מִכָּל
 הַנָּשִׁים וַתֵּשֶׂא חֵן וְחֶסֶד לִפְנֵיו מִכָּל הַבְּתוּלוֹת
 וַיֵּשֶׂם כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשָׁהּ וַיְמַלִּכָהּ תַּחַת

 ישע ימינו

ידי זה יחשבו שבאה ממשפחה פשוטה ומבוזה וכך לא יחפצו בה. ונראה דלא ביקשה דבר כי רצתה להמשיך לקיים את דברי מרדכי, שהרי אם כן הייתה מבקשת ככל הנערות שמנים ובשמים וכל מיני זמר היו רואים שהיא מבינה בכל ענייני היוקרה הללו ורצתה לייחס עצמה למשפחה מבוזה שאין מבינים בכל ענייני הבשמים ודומיהם.

{יז} חן וחסד לפניו מכל הבתולות. אסתר הצדקת הייתה נשואה למרדכי לפני שהיא הגיעה אל המלך וא"כ לא הייתה בתולה כלל ואיך נשאה חן וחסד אפי' יותר מכל הבתולות? אלא שבכל עת הייתה נהפכת מבעולה לבתולה בדרך נס (תוספות השלם) ונראה שהנס היה נעשה ע"פ רצונו של אחשורוש שהרי בגמרא מגילה (יג,א) איתא ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים ותשא חן וחסד לפניו מכל הבתולות אמר רב ביקש לטעום טעם בעולה טעם טעם בתולה טעם. או שניתן לומר דעל אף שהייתה בעולה בכל זאת בדרך נס טעמה היה טוב יותר מכל הבתולות.

ויאהב המלך וכו' וישם כתר מלכות בראשה. מה שגרם לה להיות מלכה בסופו של דבר הוא זה שהיה טועם בה טעם טוב בבעילתו. שהרי נכתב עניין מלכותה לאחר שנכתב ויאהב המלך וכו' מכל הנשים וכו' מכל הבתולות. ואז - וישם כתר מלכות וכו'. צא ולמד מה הדבר העיקרי בראש העכו"ם שמה שגרם לו בסופו של דבר להופכה למלכה הם העניינים הללו.

וַיִּשְׁתִּי: {יח} וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה גָדוֹל לְכָל
 שָׂרָיו וְעֲבָדָיו אֶת מִשְׁתֶּה אֶסְתֵּר וַהֲנַחָה
 לַמְּדִינֹת עָשָׂה וַיִּתֵּן מִשָּׂאת כִּיד הַמֶּלֶךְ:
 {יט} וּבְהִקְבִּץ בְּתוּלוֹת שְׁנִית וּמָרְדֳּכָי יָשָׁב
 בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ: {כ} אֵין אֶסְתֵּר מְגֵדַת מוֹלְדָתָהּ
 וְאֶת עַמָּה כַּאֲשֶׁר צִוָּה עָלֶיהָ מָרְדֳּכָי וְאֶת
 מֵאֲמַר מָרְדֳּכָי אֶסְתֵּר עָשָׂה כַּאֲשֶׁר הִיָּתָה
 בְּאֲמָנָה אֹתוֹ: {כא} בַּיָּמִים הָהֵם וּמָרְדֳּכָי
 יָשָׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ קֶצֶף בְּגָתָן וְתָרַשׁ שְׁנֵי
 סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁמָרֵי הַסֵּף וַיִּבְקְשׁוּ לְשַׁלַּח יָד

ישע ימינו

{כ} **אֵין אֶסְתֵּר מְגֵדַת מוֹלְדָתָהּ.** כתב רש"י אין אסתר מגדת מולדתה לפי שמרדכי יושב בשער המלך המזרזה והמרמזה לכך. ע"כ. וכי למה צריך שיש במרדכי לזרזה ולרמזה על זה וכי לא מספיק מה שאמר לה פעם אחת? ונראה בפשיטות דאם לא היה יושב מרדכי לרמוז לה על זה כן הייתה אסתר מגדת, ועל אף שציווה עליה מרדכי, שהרי דעתן של נשים קלה ואפשר לפתותה מהר מאוד ולהוציא ממנה. דוג' לזה היא אשתו של ר' שמעון בר יוחאי שנעלם ממנה ממקום מסתורו אל המערה ולא רצה שתדע איפה הוא נמצא כי חשש שייסרו אותה ויוציאו ממנה דבר זה.

{כא} **קֶצֶף.** לכא' היה צריך להכתב 'קצפו' כי עולה על בגתן וגם על תרש? אלא, תיבת קצף לא עולה עליהם בדוקא אלא באה לרמוז שהקצף שהיה לזה הוא אותו הקצף שהיה לזה וכן ששניהם באותה עצה בדיוק היו. א"נ שעולה עליהם בדוקא וקצף בגתן בראשונה ונוסף על קצפו גם תרש.

בַּמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁוּרֶשׁ: {כב} וַיֹּדַע הַדָּבָר לְמָרְדֳּכָי
וַיֵּגֶד לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְמֶלֶךְ
בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי: {כג} וַיִּבְקֹשׁ הַדָּבָר וַיַּמְצֵא וַיִּתְּלוּ
שְׁנֵיהֶם עַל עֵץ וַיִּכְתֹּב בְּסֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים
לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ: (ס)

ישע ימינו

אחשורש. זהו שם אחשורוש הראשון במגילה שנחסר משמו וכאלו יש עוד שלושה. עיין במנחת שי על פס' זה שמביא את כולם. ואולי כאן נחסר בראשונה כי היה מי שערער (בגתן ותרש) על מלכות אחשורוש ואם כן אין מלכותו שלימה באותו העת, ולכן אף שמו לא נכתב בשלמות.

{כב} ויודע הדבר למרדכי. כתב רש"י ויודע הדבר למרדכי שהיו מספרים דבריהם בלשון טרסי ואין יודעים שהיה מרדכי מכיר בשבעים לשונות שהיה מיושבי לשכת הגזית. ע"כ. (נשאלה שאלה מאת הבה"ח אושרי ברגה נ"י) מדוע נכתב 'ויודע' הרי לפי הפירוש הפשוט היה צריך להיות 'וישמע' כי בזכות שהכיר שפתם הבין ושמע ואין זה עניין של ידיעה שמתפרשת בתור השגחה מסויימת. ותירץ השר שלום מבעלזא שבאמת הייתה כאן השגחת ה' ממשיית כי ה' זימן למרדכי ידיעה שבגתן ותרש מדברים על המלך רע ותפקידו של מרדכי היה סה"כ ללכת ולעשות פעולה טכנית של שמיעה בפועל ואם לא היו מזמנים לו מאת ה' שמדברים רע על המלך הרי שלא היה ניגש כלל לשמוע. ובעל השבט מוסר תירץ שבגתן ותרש דיברו על ידי השפתיים ולא בקול ממש ולכן לא שיין לכתוב 'וישמע' כי רק נודע לו על ידי שראה את תזוזות השפתיים. ואולי אפשר להוסיף בענייני שמה שכתב 'ויודע' הוא מחמת השגחת ה' שדוקא מרדכי שנמצא כרגע על המשמרת בשער המלך 'יודע' את השבעים שפות אע"פ שלא היה שכיח הדבר לדעת את כל השבעים שפות.

פרק ג

(א) אַחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גָּדַל הַמֶּלֶךְ
 אֶחָשִׁירוֹשׁ אֶת הָמֶן בֶּן הַמֶּדְתָּא הָאֲנִי
 וַיִּנְשְׂאֵהוּ וַיֵּשֶׁם אֶת כִּסְאוֹ מֵעַל כָּל הַשָּׂרִים
 אֲשֶׁר אֵתוֹ: (ב) וְכָל עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר
 הַמֶּלֶךְ כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהָמֶן כִּי בֶן צִוָּה לוֹ
 הַמֶּלֶךְ וּמֶרְדֳּכִי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה:
 (ג) וַיֹּאמְרוּ עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ
 לְמֶרְדֳּכִי מִדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ:

ישע ימינו

{א} וַיִּנְשְׂאֵהוּ. לא לרמת המלך נשאו אלא רק - 'וישם את כסאו מעל כל השרים אשר אתו'. (כפי המשך הפס').

{ב} אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ. בתחילה נכללו כל עבדי המלך ואח"כ הכתוב פירט - 'אשר בשער המלך'. ונשאלת השאלה האם כולם השתחוו או רק אלו שבשער המלך? אלא בודאי שכולם השתחוו להמן רק שכאן בא לומר לנו שאפילו אותם העבדים שנמצאים תחת מרותו של המלך בכבודו ולכא' היה ראוי שימשיכו להיות רק תחתיו גם הם כורעים ומשתחוים להמן. וכל זה הוא מחמת - 'כי בן ציוה לו המלך'. (ושמחתי עד מאוד לראות שזכיתי לכוון אל דברי קודשו של המלבי"ם).

{ג} מִדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר וְגו'. הרי אלו שבשער המלך כפי מה שכתבנו היו צריכים ציווי מיוחד מאת המלך כדי לכרוע להמן ובכל זאת הם רואים כי מרדכי היהודי שגם הוא אחד מעבדי המלך אשר בשער המלך איננו כורע ומשתחוה וכלל לא הבינו את פשר העניין ולכן שאלוהו 'מדוע אתה עובר את מצות המלך' ומאחר שיש ציווי מיוחד אינך שונה מאיתנו.

{ד} וַיְהִי (באמרם) בְּאֶמְרָם אֵלָיו יוֹם וַיּוֹם וְלֹא שָׁמַע אֱלֹהֵיהֶם וַיִּגִּדּוּ לְהֶמֶן לְרֹאוֹת הַיַּעֲמֹדִי דְבָרֵי מֶרְדֳּכִי כִּי הִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר הוּא יְהוּדִי: {ה} וַיֵּרָא הֶמֶן כִּי אֵין מֶרְדֳּכִי כֹרַע וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ וַיִּמְלֵא הֶמֶן חֲמָה: {ו} וַיָּבֹז בְּעֵינָיו לְשַׁלַּח יָד בְּמֶרְדֳּכִי לְבַדּוֹ כִּי הִגִּידוּ לוֹ אֵת עִם מֶרְדֳּכִי

ישע ימינו

{ד} ויהי וכו' יום יום ולא שמע וכו' ויגידו להמן. מאחר וראו שמדברים הם למרדכי והוא לא מייחס לפליאתם חשיבות כלל ורק טוען להם כי הוא יהודי, הרגישו שנפגע כבודם מכך, כי אינם מבינים עדיין מה ההבדל בינם לבינו, אז הלכו מתוך כעסם לומר זאת להמן, ולא מתוך אהבת המן אלא מתוך כעס על מרדכי.

היעמדו דברי מרדכי. השכינה העמידה למרדכי את הצלחתו בכל הסיפור הזה, כי לפי הטבע לא שייך לעשות מה שעשה, ולבסוף גם לנצח. וזהו ע"ד העמידה שמוזכרת בדברי רז"ל - 'והיא שעמדה לאבותינו ולנו שלא אחד בלבד עמד עלינו אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו והקב"ה מצילנו מידם'. וזה מה שאמרו עבדי המלך - 'היעמדו דברי מרדכי' דמכיון שאמר להם שהוא יהודי רצו לראות אם השכינה שעומדת בכל דור ודור ליהודים תמשיך לעמוד בשביל מרדכי גם בעת ובעונה הזאת.

{ה} וירא המן. וכי עד עכשיו לא ראה? והרי הדבר בולט לעין כל כשכולם כורעים ואחד מתוכם איננו כורע ובפרט כשמדובר במרדכי, שהמן מכירו אישית רבות בשנים. אלא, באמת המן ראה מהתחלה שמרדכי איננו כורע אך לא הפריע לו הדבר אם זה לא פוגע לו בכבודו לעיני כולם, ומאחר שבאו עבדי המלך אשר בשער המלך להתלונן בפניו על מרדכי שלא כורע לו ראה כי הרבים כבר יודעים מזה והרגיש שכבודו נשחק, מיד באותו הרגע עשה עצמו כרואה.

{ו} במרדכי לבדו. לכא' כל כעסו היה רק על מרדכי ולמה יבוז בעיניו

וַיִּבְקֹשׁ הַמֶּן לְהַשְׁמִיר אֶת כָּל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר
בְּכָל מַלְכוּת אַחֲשֵׁירוּשׁ עִם מָרְדֳּכָי: {ז} בַּחֹדֶשׁ
הָרִאשׁוֹן הוּא חֹדֶשׁ נִסָּן בְּשָׁנַת שְׁתֵּים עָשָׂרָה
לְמֶלֶךְ אַחֲשֵׁירוּשׁ הַפִּיל פּוֹר הוּא הַגּוּרֵל לְפָנָי

ישע ימינו

לפגוע רק במרדכי לבדו? אלא התירוץ טמון בהמשך הפס' - 'כי הגידו לו את עם מרדכי' והבין שהבעיה שיש לו עם מרדכי זה בעיה שכוללת הרבה אנשים כי 'עם מרדכי' מאוחדים נגד העבודה זרה ומשתחוים לאל אחד, ואע"פ שהיו יהודים שכן סגדו לו הבין המן שאין זה המהות של העם הזה. ולכן רצה לפגוע בכולם כי לא רצה שתופעה זו תתפשט עוד ועוד.

אשר בכל מלכות אחשורוש - עם מרדכי. אע"פ שהם נמצאים במלכותו של אחשורוש הרשע והיא מלכות שמושכת לדברי רשע ופשע וזנות וכל הרעות הנמצאות אצל הגויים עדיין הם נשאים בגדר של 'עם מרדכי'. ולכן הוסיף הכתוב צמד מילים אלו לאחר שכתב 'אשר בכל מלכות אחשורוש'.

{ז} הפיל פור. וכתב רש"י הפיל פור הפיל מי שהפיל ולא פירש מי ומקרא קצר הוא. ע"כ. ואולי אפשר לפרש בעניותנו המרובה עד מאוד - מי הוא זה שהפיל ועל דרך הדרש - המן הרשע ביקש לבדוק מתי יוכל למלא את מבוקשו הרע, ומבין כל החודשים נפל לו חודש אדר על ידי הגורל שעשה, והמן הרשע שמח שמחה גדולה, מספרת הגמ', (מגילה יגב) כי באותו החודש נפטר מושיען של ישראל משה רבינו ע"ה וחשב הרשע שזהו זמן של מפלה ליהודים. אך אדון הכל מסובב את כל המסובבים ראה את הפור שעשה המן הרשע 'להשמיד להרוג ולאבד' ו'הפיל' כלומר וביטל ה' את מחשבותיו של אותו הרשע וקבע כי גורל אחר יהיה ולא מה שהרשע החליט. וזהו שכתוב 'הפיל פור' שהקב"ה הפיל וביטל את הפור שקבע המן הרשע כי החליט ה' 'הוא הגורל' כלומר שהגורל יהיה אחרת ממה שחשב המן. וזהו מה שנכתב בהמשך 'לפני המן' כלומר ה' ידע את כל אשר יעשה הרשע וקבע גורל אחר עוד לפני שיעשה המן גורלות. וישתבח שמו דלבסוף ראינו שעצתו של הרשע באמת נפלה והתבטלה. ועוד

הָמָן מִיּוֹם לְיוֹם וּמַחֲדָשׁ לְחֻדָּשׁ שְׁנַיִם עָשָׂר
 הוּא חֻדָּשׁ אֲדָר: (ס) (ח) וַיֹּאמֶר הָמָן לַמֶּלֶךְ
 אֲחֲשֵׁירוֹשׁ יִשְׁנֹו עִם אֶחָד מִפְּזֹר וּמִפֶּרֶד בֵּין
 הָעַמִּים בְּכָל מְדִינֹת מַלְכוּתְךָ וְדַתִּיהֶם שְׁנוֹת
 מִכָּל עָם וְאֵת דַּתִּי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עוֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ
 אֵין שׁוּחַ לְהַנִּיחָם: (ט) אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב
 יִכְתֹּב לְאַבְדָם וְעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כֶּסֶף
 אֲשַׁקּוֹל עַל יְדֵי עֹשֵׂי הַמֶּלֶךְ לְהַבִּיא אֶל גְּזֵי
 הַמֶּלֶךְ: (י) וַיֹּסֶר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ
 וַיִּתְּנָהּ לְהָמָן בֶּן הַמֶּדֶתָא הָאֲגָגִי צִרָר

ישע ימינו

ניתן לפרש, ד'הפיל פור' קאי על המן הרשע כפשוטו אך ה' קבע כי 'הוא הגורל'
 כלומר שהדברים יהיו אחרת ממה שחשב הרשע עוד 'לפני' שהפיל פור 'המן'
 המרושע.

ודתיהם שנות. עיין בפתשגן הכתב איך שמפרש את מה שאמר המן שהדת
 של היהודים שונה משלהם ותהנה עד מאוד.

ואת דתי המלך אינם עושים. כתב רש"י עה"פ 'ואלה המשפטים אשר
 תשים לפניהם' (שמות כא, א) לפניהם. ולא לפני עובדי אלילים ואפילו ידעת בדין
 אחד שהם דנין אותו כדיני ישראל אל תביאהו בערכאות שלהם שהמביא דיני
 ישראל לפני ארמים מחלל את השם ומיקר שם האלילים להשביחם שנאמר כי
 לא כצורנו צורם ואויבינו פלילים כשאויבינו פלילים זהו עדות לעלוי יראתם.
 ע"כ. וזהו מה שכיוון לומר המן 'ואת דתי המלך אינם עושים'.

{י} המן. 'המן' בגימט' קטנה 'יד' לומר שאותו המן בא מידו של ה' כדי
 להחזיר את בניו למוטב.

האגגי. אגג היה נכדו של עמלק ובן נין של עשו. ועיין בתרגום (ה, א) שהביא

הַיְּהוּדִים: {יא} וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֶמֶן הַכֹּסֶף נָתוּן
לְךָ וְהָעָם לַעֲשׂוֹת בּוֹ כַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ:
{יב} וַיִּקְרְאוּ סִפְרֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן
בְּשָׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכְתֹּב בְּכָל אֲשֶׁר צִוָּה

ישע ימינו

את כל זרעו של המן אחד לאחד עד לעשו הרשע.

צַרֵּר הַיְּהוּדִים. ס"ת רם שהוא בגימט' עמלק וכידוע שהמן היה מזרע עמלק.
{יא} **הַכֹּסֶף נָתוּן לְךָ.** איתא בגמרא מגילה (ידא) ויסר המלך את טבעתו
אמר רבי אבא בר כהנא גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים
ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל שכולן לא החזירום למוטב ואילו הסרת
טבעת החזירתן למוטב. ע"כ. אומר המלך אחשורוש להמן הרשע 'הכסף נתון
לך' ופירש ר' יוסף קרא - פתרונו עזוב לך. כלומר שנתן בידיו של המן לפתור
את הבעיה של עם ישראל. ובאמת 'הכסף נתון' ר"ת כמנין נ"ה שזה ארבעים
ושמונה נביאים ועוד שבע הנביאות. שהרי לא ידע אחשורוש שהוא מבצע חלק
ממהלך של הקב"ה בעולם ע"י שנתן להמן כוח לפעול מה שלא הצליחו לפעול
בעם ישראל כל אותם נביאים ונביאות שעולים יחדיו לנ"ה. וזהו מ"ש גם כן
'והעם לעשות בו כטוב בעיניך' כי כשעם ישראל לא הולכים בדרך הישרה
מעמידים להם מלך שגוזר עליהם גזירות קשות ומרות כטוב בעיניו. ועוד,
דבתיבת המן האות הראשונה והאחרונה עולים כמנין נ"ה כדלעיל ובאמצעו
האות מ' שהיא ראש תיבת - מוטב. לומר שהמן הצליח להחזיר למוטב את עם
ישראל והיה בו כוח יותר גדול מכל הנביאים והנביאות.

והעם לעשות בו כטוב בעיניך. מכאן למה שאמרו רז"ל דזה בעל התל
וזה בעל החרץ וכיון שנפגשו מספקים יחד את מבוקשם. אחשורוש שכל כך
אוהב את הממון והראיה שבסעודה שעשה, דאג להראות את הונו לפני כולם,
ובכל זאת מוכן לותר על סכום כל כך עצום שיכנס לגנזי המלך, והעיקר שהמן
יעשה ביהודים כטוב בעיניו. רשע מרושע ששמע מהרע להרע ומריע.

הָמָן אֶל אַחֲשֵׁרְפַּנִּי הַמֶּלֶךְ וְאֶל הַפַּחֹת אֲשֶׁר
עַל מְדִינָה וּמְדִינָה וְאֶל שָׂרֵי עַם וְעַם מְדִינָה
וּמְדִינָה כְּכַתְּבָה וְעַם וְעַם כְּלִשְׁוֹנוֹ בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ
אַחֲשֹׁרֶשׁ נִכְתָּב וְנִחְתָּם בְּמַטֵּעַת הַמֶּלֶךְ:
{יג} וְנִשְׁלַח סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים אֶל כָּל
מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד לְהָרֹג וּלְאַבֵּד אֶת

ישע ימינו

{יג} להשמיד להרג ולאבד. ביקש שלושה דברים 'להשמיד להרוג ולאבד' וקשה הדבר שהרי אם ישמיד את מי יהרוג ולו יצויר ששייך שגם ישמיד וגם יהרוג אז את מי לאבד? אלא יתורץ הדבר ע"פ הגמ' בכתובות (סו,ב) בכה רבן יוחנן בן זכאי ואמר אשריכם ישראל בזמן שעושין רצונו של מקום אין כל אומה ולשון שולטת בהם ובזמן שאין עושין רצונו של מקום מוסרין ביד אומה שפלה ולא ביד אומה שפלה אלא ביד בהמתן של אומה שפלה. ע"כ. והמן הרשע עשה חשבון שאם עם ישראל עושין את רצון קונם לא יוכל להם בשום פנים ואופן ובשביל שיוכל להרוג אותם יהיה חייב לעשות להם לפני זה שמד רוחני ואז על ידי שיקלקלם ברוחניותם נמסרים הם בידי כל אומה וכ"ש שבידו הם יפלו דהרי הוא בעידניה. וזהו מ"ש להשמיד ואח"כ להרוג.

ועל אף שידוע שבזמן פורים היה גזירה רק על הגופות ולא על הנפש הרוחנית כלל, ובחנוכה היתה הגזירה על הנפש הרוחנית, על אף זאת בכדי להגיע אל התכלית שהיא הריגת נפשות בגשמי חייבים לעשות שמד רוחני מלכתחילה, כדלעיל.

ומה שרצה ג"כ לאבד זה קאי על כל סמל וסממן יהודי שיש בעולם כגון ספרי תורה, תפילין ומזוזות, שרצה גם לאבדם כי היה מזרע עמלק ורצה שתיכרת היהדות משורשה, ובראשו המרושע חישב שאם ישאיר סממני יהדות יבואו במשך הזמן גויים ויסתכלו בתורת היהודים ויבואו להתגייר וכך תמשך היהדות בעולם. (עיין עוד לקמן ט,כז ד"ה קימו)

הגר"א היה אומר שגרמניה הם מזרע העמלקים. ולכן ראינו מה שעשו, שואה

כָּל הַיְּהוּדִים מִנֶּעַר וְעַד זָקֵן טָף וְנָשִׁים בְּיוֹם
 אֶחָד בְּשָׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנִים עָשָׂר הוּא
 חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם לְבוּז: {יד} פֶּתִישָׁן הִכְתֵּב
 לְהַנִּיתָן דָּת בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה גְלוּי לְכָל
 הָעַמִּים לְהִיּוֹת עֵתִידִים לַיּוֹם הַזֶּה: {טו} הָרָצִים
 יֵצְאוּ דְחוּפִים בְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ וְהָדָת נִתְּנָה
 בְּשׁוֹשָׁן הַבִּירָה וְהַמֶּלֶךְ וְהַמֶּן יָשְׁבוּ לְשִׁתּוֹת

 ישע ימינו

נוראה ואיומה. ויש במעשיהם דמיון רב להמן העמלקי ימ"ש שהרי גם הם גרמו
 לשמד רוחני והרג גשמי ואף שרפו אלפי ספרי קודש. וקימו אף הם: שמד,
 אבדן, הרג. ושלושתם ר"ת 'שאה'.

ושללם לבוז. אמר להם לקחת השלל הגשמי שיש ליהודים. (כי את השלל
 הרוחני הכניס במילה 'ולאבד' כפי מה שפירשנו לעיל.) ואולי על ידי כך היה מצליח
 להוציא את כולם להלחם ביהודים כי יהיה להם רווח ממוני גדול מהשלל.

{יד} **גלוי לכל העמים.** אחשוורוש מלך על חלק גדול מהעולם ולא על
 כולו ממש. (פתשגן הכתב). ומה שאמר כאן 'גלוי לכל העמים' כוונתו שגם לאלו
 שאינם תחת מלכות אחשוורוש יהיה גלוי המלחמה שרוצים לעשות ביהודים,
 וכך יהיו להם עוד כוחות ממדינות אחרות ששונאים את ישראל כדי לבצע
 זממם.

להיות עתידים. הבטיח לאומות העולם שביום שיצאו למלחמה על עם
 ישראל יהיה להם עתיד טוב יותר וזהו להיות עתידים ואיך? ע"י - היום הזה
 שתצאו להלחם בהם ובפרט כשהבטיח להם ששלל של היהודים יבזזו ויקחו
 להם. ועד ימינו אנו, רוצים הגויים לטענתם עתיד טוב יותר אך ההיסטוריה
 מראה בסיעתא דשמיא שהעבר ההווה והעתיד שייך אך ורק לעם הנבחר על
 אפם ועל חמתם.

וְהָעִיר שׁוֹשֵׁן נְבוּכָה: (ס)

פרק ד

(א) וּמֶרְדֵּכִי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרָע
 מֶרְדֵּכִי אֶת בְּגָדָיו וַיִּלְבֹּשׁ שָׁק וָאֹפֶר וַיֵּצֵא
 בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק וְעָקָה גְדֻלָּה וּמָרָה:
 (ב) וַיָּבֹא עַד לִפְנֵי שַׁעַר הַמֶּלֶךְ כִּי אֵין לָבֹא
 אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בְּלָבוֹשׁ שָׁק: (ג) וּבְכָל מְדִינָה
 וּמְדִינָה מְקוֹם אֲשֶׁר דָּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מִגֵּיעַ
 אֲבָל גָּדוֹל לַיהוּדִים וְצוּם וּבְכִי וּמִסְפֵּד שָׁק

ישע ימינו

{טו} וְהָעִיר שׁוֹשֵׁן נְבוּכָה. וכתב רש"י והעיר שושן נבוכה היהודים שבה. ע"כ. ובזה הפרק בפסוק י"ד כתב המלבי"ם שהאגרות שנשלחו היו חתומות בחותמו של מלך ואף אחד לא היה רשאי לפותחם עד יום י"ג באדר ורק מה שידעו כולם זה שצריכים לעשות מלחמה ולא ידעו נגד מי. ואת כל זה עשה המן כדי שלא ידעו היהודים מאומה ממה שמתוכנן עליהם וכך לא יוכלו לבטל את הגזירה או להעמיד מליצים בבית המלכות. עכ"ד. ומה שראינו שכאן פירש"י שהיהודים בשושן ידעו ממה שנעשה הוא מחמת שמרדכי ידע זאת ע"י גילוי מן השמים כפי מה שכתוב (ד,א) 'ומרדכי ידע את כל אשר נעשה וגו' ועיין את שפירשו רש"י והתרגום. והוא זעק זעקה גדולה ומרה ושמעו מזה גם כל היהודים שסביבו בעיר שושן.

{א} וַיִּקְרָע מֶרְדֵּכִי אֶת בְּגָדָיו. לכא' קרע לגמרי את בגדיו ועל גופו ממש שם את השק ואפר וכן כתוב בתרגום - ואלבש לבושא דשק על בסריה.

{ג} וּבְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה וכו' אַבֵּל גְּדוֹל לַיהוּדִים וגו'. לפני זה ידעו רק היהודים שבשושן מכל מה שנעשה ע"י זעקתו של מרדכי ועכשיו נתפרסם

וְאַפֶּר יַצַּע לְרַבִּים: (ד) (וּתְבוֹאִינָה) וּתְבוֹאֵנָה
נַעֲרוֹת אֶסְתֵּר וְסָרִיסֶיהָ וַיִּגְדּוּ לָהּ וַתַּתְּחַלְחַל
הַמֶּלֶכָּה מְאֹד וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת
מָרְדֳּכָי וּלְהַסִּיר שַׁקּוֹ מֵעָלָיו וְלֹא קָבַל:
(ה) וַתִּקְרָא אֶסְתֵּר לַהֲתֶךָ מִסָּרִיסֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
הָעֵמִיד לִפְנֶיהָ וַתִּצְוֶהוּ עַל מָרְדֳּכָי לִדְעַת מָה
זֶה וְעַל מָה זֶה: (ו) וַיֵּצֵא הֶתֶךָ אֶל מָרְדֳּכָי אֶל
רְחוֹב הָעִיר אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר הַמֶּלֶךְ: (ז) וַיִּגֹּד
לוֹ מָרְדֳּכָי אֶת כָּל אֲשֶׁר קָרָהוּ וְאֵת פָּרָשֶׁת
הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הָמָן לְשָׂקוֹל עַל גִּנּוּי הַמֶּלֶךְ

ישע ימינו

הדבר מפה לאוזן אצל כל יהודי העולם כי כך הפיצו יהודי שושן ששמעו את זעקת מרדכי. (לפי המלבי"ם)

{ה} **מה זה ועל מה זה.** מהי הכפילות כאן? אלא - מרדכי היה לבוש בבגדי שק ואפר, ושמעה זאת אסתר המלכה ע"י נערותיה, וחשבה שמא מרדכי נפל לעניות נוראית, ואולי בגלל זה הוא בא אליה כי יש לה אמצעים במלכות לעזור לו, ולכן שלחה אליו את בגדים אחרים וכדכתיב לעיל (ד,ה) 'ותשלח בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר שקו מעליו ולא קבל' אך חזרו אליה נערותיה ואמרו לה שמרדכי לא רוצה לקבל את הבגדים ששלחה, ומיד הבינה שהעניין הוא עמוק יותר ממה שחשבה ולכן בדקה עם התך - אם הסיבה היא לא עניות כפי שחשבת, אז 'מה זה' שהוא עם בגדי עניות 'ועל מה זה' רצונו העכשווי כי אינו רוצה לקבל הבגדים.

{ו} **ויצא התך וכו' אל רחוב העיר.** עבר התך דרך רחוב העיר כדי להגיע אל מרדכי ולא ניגש ישירות אליו ועשה זאת אולי בגלל ציווי אסתר שרצתה לדעת האם מרדכי הוא היחיד שנראה כך או שיש עוד כאלו שהולכים כמוהו.

(ביהודיים) בַּיהוּדִים לְאַבְדָּם: (ח) וְאֵת פֶּתֶשֶׁן
 כְּתַב הַדָּת אֲשֶׁר נָתַן בְּשׁוֹשָׁן לְהַשְׁמִידם נָתַן
 לוֹ לְהִרְאוֹת אֶת אֶסְתֵּר וּלְהַגִּיד לָהּ וּלְצִוּוֹת
 עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַנֵּן לוֹ וּלְבַקֵּשׁ
 מִלְּפָנָיו עַל עַמָּהּ: (ט) וַיָּבֹא הֵתֵךְ וַיִּגֵּד
 לְאַסְתֵּר אֶת דְּבָרֵי מְרֹדֶכִי: (י) וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר
 לְהֵתֵךְ וַתַּצִּוְהוּ אֶל מְרֹדֶכִי: (יא) כָּל עַבְדֵי
 הַמֶּלֶךְ וְעַם מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ יוֹדְעִים אֲשֶׁר כָּל

ישע ימינו

{ח} ולהגיד לה וגו'. אנו רואים ממהלך הדברים כאן איך שמרדכי רצה שהדבר יעבור בצורה הכי ברורה והכי טובה לאסתר וכן שאסתר תעביר את הדברים למלך בצורה הכי טובה שאפשר. שהרי למה מרדכי צריך לספר להתך עצמו את 'כל אשר קרהו' הרי אין לו שום יכולת לעזור לו, אלא שזה היה רק לטובת כך שיעביר את הדברים לאסתר בצורה טובה, כי דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב ורצה מרדכי שהתך יספר לאסתר עם כל הרגש והכאב שיש בדבר ולא כמסירת דברים בעלמא. וכן ביקש ממנו מרדכי שקודם כל יגיד לה את הדברים כפי שאמרם לו בדיוק, וזהו 'ולהגיד לה', וכך ייכנסו דברים אלו לליבה של אסתר ורק אח"כ לצוות לה שתלך אל המלך, וזהו 'ולצוות עליה', וכך תלך מתוך רצונה האישי ולא כמי שהכריחוהו שאין הוא עושה את עבודתו כדבעי. וכן על זה הדרך מוסיף לבקש מרדכי מהתך שיגיד לאסתר ג' דברים א. 'לבוא אל המלך'. ב. 'להתחנן לו'. ג. 'ולבקש מלפניו על עמה'. שלושה שלבים - קודם כל לבוא אל המלך בדרך של רחמים, ואז למצוא חן לפניו בדרך כל שהיא וזהו 'ולהתחנן לו' (מציאת חן) ורק אח"כ לקיים את היעוד העיקרי 'ולבקש מלפניו על עמה'.

{ט} ויגד. זה כולל בתוכו גם הגדה וגם ציווי כפי שביקש מרדכי. ועיין בהערה דלעיל ד"ה ולהגיד לה וגו'.

אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבֹוא אֶל הַמֶּלֶךְ אֶל הַחֹצֵר
הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא יִקְרָא אַחַת דָּתוֹ לְהַמִּית
לְבַד מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיט לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת שַׂרְבִּיט
הַזֶּהב וְחָיָה וְאֲנִי לֹא נִקְרָאתִי לְבֹוא אֶל הַמֶּלֶךְ
זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם: {יב} וַיִּגִּדּוּ לְמַרְדֳּכִי אֶת
דְּבָרֵי אֶסְתֵּר: {יג} וַיֹּאמֶר מַרְדֳּכִי לְהָשִׁיב אֶל
אֶסְתֵּר אֶל תְּדַמֶּי בְּנַפְשֶׁךָ לְהַמְלִיט בֵּית הַמֶּלֶךְ
מִכָּל הַיְּהוּדִים: {יד} כִּי אִם הִחֲרַשׁ תִּחְרִישִׁי

ישע ימינו

{יא} אחת דתו. מי שנכנס אליו בלי רשות אפילו שבעצם עבר רק על אחת מדתו (חוקו) של המלך - גזירתו במיתה. כי זוהי חוקה חשובה לפניו.

{יב} ויגידו. עד כאן מוביל המשא ומתן בין מרדכי ואסתר היה התך לבדו ומהו 'ויגידו'? אלא שכאן נכנסו לתמונה מיכאל וגבריאל. (תרגום)

{יד} החרש תחרישי. כי אם 'החרש' בהווה ומתוך הרצון שלך אז 'תחרישי' גם בעתיד ואולי גם בעל כורחך. כלומר, אומר לה מרדכי שזו היא העת לדבר ואם לא תדבר עכשיו לא תהיה לה הזדמנות נוספת לכך וגם אם תהיה הזדמנות נוספת אולי לא יהיה זה העת שלה ותהיה מוכרחת לשתוק. ולכן הוסיף ואמר 'ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות'. וברש"י גם משמע כך - שכתב ומי יודע אם לעת כזאת הגעת ומי יודע אם יחפוץ ביך המלך לשנה הבאה שהוא זמן ההריגה. הגעת למלכות אם תגיעי לגדולה שאת בה עכשיו. ע"כ.

וטמון כאן מוסר השכל לכל יהודי ויהודי באשר הוא נמצא שלא יאמר מחר אחזור בתשובה כי שמא מחר לא יהיה לו כבר את ההזדמנות מסיבות אחרות ואולי יהיה לו הזדמנות אך מתוך ייסורין מכוערין שיבואו עליו ולמה לחכות לרגע הזה. חייב לנצל את הרגע כי כל רגע ורגע בחיי היהדות הוא חשוב עד מאוד בעיני ה' ואל יאמר חטאתי מהבוקר ועכשיו כבר אחה"צ למחר בבוקר

בַּעַת הַזֹּאת רוּחַ וְהִצְלָה יַעֲמֹד לַיהוּדִים
 מִמָּקוֹם אֲחֵר וְאֵת וּבֵית אָבִיךָ תֵּאבְדוּ וְמִי
 יוֹדֵעַ אִם לָעֵת כֹּזֶת הַנֶּעֱתָ לַמְּלָכוֹת:
 {טו} וְתֹאמַר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב אֶל מַרְדֳּכָי: {טז} לֵךְ
 כְּנוּס אֶת כָּל הַיְּהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשָׁן
 וְצוּמוּ עָלַי וְאֶל תֹּאכְלוּ וְאֶל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת
 יָמִים לַיְלָה וַיּוֹם גַּם אֲנִי וְנַעֲרֹתַי אֲצוּם כֵּן וּבִבֶן
 אָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כֹדֶת וְכֹאֲשֶׁר
 אֲבִדְתִּי אֲבִדְתִּי: {יז} וַיַּעֲבֹר מַרְדֳּכָי וַיַּעַשׂ כְּכֹל

 ישע ימינו

אחזור בתשובה. וכן אל יחשוב שאם חטא כל נערותו או יותר, נגמר לו הזמן והאפשרות, אלא יעצור את כדור השלג שמתגלגל ויחליט באותו הרגע - הריני שב בתשובה שלמה לפניך אבי הטוב, ומתחרט על העבר ומקבל על עצמי לעתיד. ויקבלו ה' יתברך בזרועות פתוחות ובאהבה עד אין קץ, וגדולים בעלי תשובה יותר מצדיקים גמורים. וזכור תמיד דאם החרש ברגע זה אולי תחריש גם בעתיד בעל כורחך.

{טז} וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו. למה הוסיפה לומר 'ואל תאכלו ואל תשתו' והרי כבר אמרה 'וצומו עלי'. ועוד מדוע לא אמרה ואל תאכלו ותשתו, במקום מה שאמרה 'ואל' גם על אכילה וגם על שתיה. אלא תירץ האלשיך הקד בזה תירוץ נפלא. אמרה להם אסתר צומו עלי היום ביג' צום כזה שמתחיל מבעוד יום ומה שאמרה ואל תאכלו ואל תשתו שלוש ימים זה מורה על הזמן שיאריך הצום. ומה שכפלה ואל באכילה ובשתיה, כי כל הצום בא לכפר על מה שנהנו בסעודתו של אותו רשע ורמזה להם שהכוונות כדי לכפר יהיו מיוחדות לאכילה בפני עצמה ולשתיה בפני עצמה.

וכאשר אבדתי אבדתי. עיין מלבי"ם שמפרש למה נכתב פעמיים 'אבדתי'.

אֲשֶׁר צִוְּתָהּ עָלָיו אֶסְתֵּר:

פרק ה

{א} וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מְלָכוֹת וַתַּעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא מְלָכוֹתוֹ בְּבֵית הַמְּלָכוֹת נֹכַח פֶּתַח הַבַּיִת: {ב} וַיְהִי כִּרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עֹמֶדֶת בַּחֲצַר נִשְׁאַה חֵן בְּעֵינָיו וַיֹּשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר אֶת שַׂרְבִּיט הַזֶּהָב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַתִּקְרַב אֶסְתֵּר וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ הַשַּׂרְבִּיט: {ג} וַיֹּאמֶר לָהּ

ישע ימינו

{א} **ביום השלישי.** לא שלישי לצום, אלא שלישי מהיום שהרצים יצאו דחופים בדבר המלך, ויום שלישי המוזכר כאן היה היום השני לצום שעשו.

ותלבש אסתר מלכות. זוהי חכמה גדולה. כי מצד אחד הייתה חיוורת עד מאוד מחמת הצום ומצד שני לבשה בגדי מלכות לכבד עצמה בעיני המלך. וכל זה כדי שיראה אחשוורוש את המלכה חיוורת עד מאוד וירחם עליה וישאלה לפשר העניין, ואולי ירצה מאוד בעבור זה לקיים את מבוקשה. וכל זה עשתה כדי לקיים את ציווי מרדכי, שקודם כל תשא חן בעיני המלך אחשוורוש בדרך כל שהיא ורק לאחמ"כ תבקש על עמה. (ועיין לעיל ד,ח בהערה ד"ה ולהגיד).

{ב} **נשאה חן בעיניו.** שהרי קיימה את מה שציווה עליה מרדכי לעיל - 'להתחנן לו'.

הַמֶּלֶךְ מָה לָּךְ אֶסְתֵּר הַמֶּלֶכָּה וְמָה בִּקְשָׁתְךָ
 עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת וַיִּנָּתֶן לָּהּ: (ד) וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר
 אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמֶן הַיּוֹם
 אֶל הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לוֹ: (ה) וַיֹּאמֶר
 הַמֶּלֶךְ מִהְרֹו אֶת הָמֶן לַעֲשׂוֹת אֶת דְּבַר
 אֶסְתֵּר וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמֶן אֶל הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר
 עָשְׂתָה אֶסְתֵּר: (ו) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר
 בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מָה שְּׂאֵלְתְּךָ וַיִּנָּתֶן לָּהּ וְמָה

ישע ימינו

{ג} מָה לָּךְ. שאל המלך 'מה לך אסתר המלכה' כי ראה על פניה שנראית חולה אז שאלה לפשר הדבר.

וְמָה בִּקְשָׁתְךָ וְגו'. למה אחשורוש אומר לה 'ומה בקשתך' והרי מהיכן לו שאסתר באה לבקש משהו הרי היא עדיין לא אמרה כלום. אלא שאסתר כל כך מצאה חן בעיניו כפי שמרדכי ציווה עליה עד כדי כך שמרוב אהבתו אליה רצה לתת לה ולהעניק לה, ובשביל לדעת מה לתת לה ביקש ממנה - לבקש דבר.

{ד} יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמֶן. נכתב בלשון יחיד על אף שביקשה גם על המלך וגם על המן, ואולי ב' סיבות לדבר - א. ביקשה מאת המלך שיבוא בראשונה משום כבודו ובדרך אגב הוסיפה את המן. ב. הרי עצה רעה אחת הייתה לשניהם זה בעל החרץ וזה בעל התל ואין הבדל בין המלך לבין המן ברשעותם ולכן הושוו במילה - יבוא.

עָשִׂיתִי. לשון עבר. ואמר לי מורי הרא"ק שליט"א שאסתר אמרה זאת כדי לקבוע עובדה למלך וכך לא יסרב לבקשתה.

{ו} מָה שְּׂאֵלְתְּךָ. למה המלך שואל שוב - 'מה שאלתך' והרי כבר לפני זה שאל וענתה לו אסתר - 'יבוא המלך והמן וכו' ואם כן כבר קיים את שאלתה בזה שבא. אלא, ראה המלך שעומק שאלתה ובקשתה של אסתר איננו משתה

בְּקִשְׁתָּךְ עַד חֲצֵי הַמְּלָכוֹת וַתַּעַשׂ: (ו) וַתַּעַן
 אֶסְתֵּר וַתֹּאמֶר שְׂאֵלְתִּי וּבְקִשְׁתִּי: (ח) אִם
 מִצָּאֲתִי חַן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב
 לָתֵת אֶת שְׂאֵלְתִּי וְלַעֲשׂוֹת אֶת בְּקִשְׁתִּי יָבוֹא
 הַמֶּלֶךְ וְהָמֶן אֶל הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לָּהֶם
 וּמִחֵר אֶעֱשֶׂה כְּדִבְרֵי הַמֶּלֶךְ: (ט) וַיֵּצֵא הָמֶן בַּיּוֹם
 הַהוּא שְׂמִיחַ וטוֹב לֵב וְכִרְאוֹת הָמֶן אֶת

 ישע ימינו

או סעודה אלא דבר עמוק יותר ולכן שאל שוב. וכנראה שהבין זאת מכך
 שאסתר מזמינה את המן שוב ושוב למשתה יחדיו.

מה שאלתך וכו' ומה בקשתך. ז"ל המלבי"ם על ההבדל בין שאלה
 לבקשה: המפרשים הבדילו בין שאלה ובקשה, כי בכל מבוקש מה שישאל
 תקרא שאלה, והתכלית הנרצה אל השואל תקרא בקשה, כמשל המבקש אלף
 זהובים כדי לקנות בעדם נחלת שדה וכרם, יהיה האלף זהובים השאלה, והשדה
 והכרם הבקשה. וע"ז השיבה כי שאלתה ובקשתה אינם שני דברים רק דבר
 אחד, שיבא המלך והמן אל המשתה, כי זה תשאל וזה תכלית המבוקש שלה.
 ולדעתי, שאלה הקטנה אשר ישיגה השואל בקל תקרא שאלה, והדבר הגדול
 שצריך לבקשו ע"י תחנונים נקרא בקשה, וכבר בארתי זה במק"א. וע"פ זה כל
 שתשאל המלכה לצרכה נקרא שאלה, כי ע"ז אינה צריכה לחנן ולבקש כי ודאי
 לא ישיב את פניה, ואשר תבקש לצורך אחרים נקרא בקשה, כי ע"ז צריכה
 לבקש ולחנן. ואחר שתחלה אמר ומה בקשתך עד חצי המלכות וינתן לך, שקרא
 גם הדבר שתבקש לצרכה. שיתן לה בשם בקשה יען שיהיה דבר גדול הנוגע
 עד חצי המלכות, אבל עתה אחר שעל מה שתבקש לצרכה כבר הובטחה מן
 המלך וע"ז אין צריכה לחנן, קרא כל מה שתבקש לצרכה בשם שאלה ואשר
 תבקש לצורך אחרים כמ"ש ותעש קרא בשם בקשה, כי ע"ז לא הובטחה עדיין
 וצריכה לחנן.

מֶרְדֵּכִי בִשְׁעַר הַמֶּלֶךְ וְלֹא קָם וְלֹא זָע מִמֶּנּוּ
וַיִּמְלֵא הַמֶּן עַל מֶרְדֵּכִי חֲמָה: {ו} וַיִּתְּאֶפֶק הַמֶּן
וַיָּבֹא אֶל בֵּיתוֹ וַיִּשְׁלַח וַיָּבֵא אֶת אֲהֵבָיו וְאֶת
זָרֵשׁ אִשְׁתּוֹ: {יא} וַיִּסְפֹּר לָהֶם הַמֶּן אֶת כְּבוֹד

ישע ימינו

{ט} **ולא קם ולא זע ממנו.** כל כעסו של המן על מרדכי היה מכך שאינו כורע ומשתחוה לו ומדוע כאן כעס גם על זאת שאינו קם? ואולי לאחר שראה המן שמרדכי אינו כורע לו חיפש דרך אחרת שייכבדהו - לפחות שיקום כשעובר. אך לא רק שמרדכי אפי' לא קם אלא שגם לא זע כלומר שלא הראה אפילו יראה ממנו. וממרדכי אנו צריכים ללמוד איך לנהוג בפני הרשעים שמלאי זימה ומקולקלים במעשיהם ומחפשים להתקרב אלינו כדי שנכרע להם וננהג כמותם שאין לנו שום שייכות אליהם כלל ואין בזה שום גאווה אלא זהו רצון ה' האמיתי שלא יתקרבו אלינו כלל ועיקר.

ויצא המן וכו' שמח וטוב לב וכו' וימלא המן על מרדכי חמה. בתחילה היה שמח וטוב לב ולבסוף נתמלא חמה. הסביר זאת המלבי"ם נפלא וז"ל: ויצא המן, מספר גנות הרשע הזה ורוע תכונתו. שעד עתה בכל המעלות אשר עלה לא שמח מימיו. כי כל מעלה שהשיג היה מבקש מה שאחריה, והיתה המעלה הקודמת קטנה בעיניו, רק היום ההוא שהגיע לקצה הגדולה והכבוד להיות שוה עם המלך אז היה היום הראשון שיצא שמח וטוב לב, אולם גם זאת לא נמשך הרבה, כי אך כאשר ראה מרדכי התהפכו מחשבותיו ליגון ואנחה, ולא זע, ראה שחוץ מה שלא קם מלפניו, אין לו שום יראה ופחד במה שיודע כי בנפשו הוא, שאם נמנע להשתחוות לו מצד דתו, עכ"פ ראוי שיפחד בידועו כי ענוש יענש ולכן עתה התמלא על מרדכי עצמו חמה.

{י} **ויבא את אהביו.** שלח להביא קודם את אוהביו ורק אח"כ את זרש אשתו. ואולי רצה לפרוק את זעמו לפנייהם קודם שתבוא אשתו כי היה יורד מכבודו בעיני אשתו בזמן הכעס.

עָשְׂרוּ וְרַב בָּנָיו וְאֵת כָּל אֲשֶׁר גָּדְלוּ הַמֶּלֶךְ
וְאֵת אֲשֶׁר נִשְׂאוּ עַל הַשָּׂרִים וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ:
(יב) וַיֹּאמֶר הַמֶּן אֵף לֹא הִבִּיאה אֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה עִם הַמֶּלֶךְ אֶל הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר עָשְׂתָה
כִּי אִם אוֹתִי וְגַם לְמַחֵר אֲנִי קָרוֹא לָהּ עִם
הַמֶּלֶךְ: (יג) וְכָל זֶה אֵינְנוּ שׁוֹה לִי בְּכָל יֵת
אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת מָרְדֳּכָי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב
בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ: (יד) וַתֹּאמֶר לוֹ זָרַשׁ אִשְׁתּוֹ וְכָל
אֲהָבָיו יַעֲשׂוּ עֵץ גְּבוֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וּבִבְקָר
אָמַר לַמֶּלֶךְ וַיִּתְּלוּ אֶת מָרְדֳּכָי עָלָיו וּבֹא עִם
הַמֶּלֶךְ אֶל הַמִּשְׁתָּה שָׁמַח וַיִּיטֵב הַדָּבָר לְפָנָי
הַמֶּן וַיַּעַשׂ הָעֵץ: (ס)

פרק ו

(א) בַּלִּילָה הַהוּא גָּדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר
לְהִבִּיֵּא אֶת סֵפֶר הַזְכָּרֹנוֹת דְּבָרֵי הַיָּמִים וַיְהִיו
נִקְרָאִים לְפָנָי הַמֶּלֶךְ: (ב) וַיִּמָּצֵא כָּתוּב אֲשֶׁר

ישע ימינו

{יא} ורוב בניו. וכי לא ידעה זרש על רוב בניו? אלא שסיפר 'להם' אך הייתה שם גם זרש ושמעה. או, שבאמת לא ידעה על רוב בניו דהרי מלאי זימה אלו הגויים.

{א} בלילה ההוא. ליל הסדר היה. (מד"ר אסתר יא)

הָגִיד מֶרְדֵּכִי עַל בְּגָתָנָא וְתָרַשׁ שְׁנֵי סָרִיסֵי
הַמֶּלֶךְ מִשְׁמֵרֵי הַסֵּף אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ לְשַׁלַּח יָד
בַּמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁירוּשׁ: {ג} וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מָה נַעֲשֶׂה
יָקָר וְגִדּוּלָה לְמֶרְדֵּכִי עַל זֶה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי
הַמֶּלֶךְ מִשְׁרָתָיו לֹא נַעֲשֶׂה עִמּוֹ דָּבָר:
{ד} וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בַּחֲצַר וְהֶמֶן בָּא לַחֲצַר
בֵּית הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה לֵאמֹר לַמֶּלֶךְ לְתִלּוֹת
אֶת מֶרְדֵּכִי עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הֵכִין לוֹ: {ה} וַיֹּאמְרוּ
נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הִנֵּה הֶמֶן עֹמֵד בַּחֲצַר וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ יָבוֹא: {ו} וַיָּבוֹא הֶמֶן וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ
מָה לַעֲשׂוֹת בְּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ
וַיֹּאמֶר הֶמֶן בְּלִבּוֹ לְמִי יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת

ישע ימינו

{ב} **בגתנא**. נוסף על שמו האות א' לרמז על אלופו של עולם שדאג לכך שאחשורוש יראה את המעשה שנעשה עם מרדכי.

{ד} **מי בחצר**. עיין בפירושו של ר' יוסף קרא זצוק"ל שפירש שאחשורוש רצה לדעת אם יש גדול או חכם בחצר כדי שיוכל להתיעץ איתו לגבי מרדכי. ולולי פירוש זה לא מובן מה פשר שאלתו של אחשורוש – מי בחצר.

{ו} **למי**. עולה בר"ת – למ'רדכי י'הודי. שאמר המן בליבו מיד כששאלו המלך אחשורוש – בודאי שלמרדכי היהודי יחפוץ מלכו של עולם לעשות יקר יותר ממני. ולכן עונה למלך אחשורוש – 'איש אשר המלך חפץ ביקרו' כלומר שמלכו של עולם חפץ ביקרו אך אולי מלך בשר ודם יחפוץ בשבילי. ודיבר בצורה כזאת שמשמעת לשתי פנים להשאיר אפשרות שהמלך אולי יחפוץ בשבילו.

יָקָר יוֹתֵר מִמְּנִי: (ז) וַיֹּאמֶר הָמֶן אֶל הַמֶּלֶךְ:
 אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ: (ח) יָבִיאוּ לְבוּשׁ
 מַלְכוּת אֲשֶׁר לְבַשׁ בּוֹ הַמֶּלֶךְ וְסוּם אֲשֶׁר רָכַב
 עָלָיו הַמֶּלֶךְ וְאֲשֶׁר נָתַן כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשׁוֹ:
 (ט) וְנָתַן הַלְבוּשׁ וְהַסּוּם עַל יַד אִישׁ מִשְׁרֵי
 הַמֶּלֶךְ הַפְּרָתִימִים וְהַלְבִּישׁוּ אֶת הָאִישׁ אֲשֶׁר
 הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ וְהִרְכִּיבֻהוּ עַל הַסּוּם
 בְּרָחוֹב הָעִיר וְקָרְאוּ לְפָנָיו כָּכָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ
 אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ: (י) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
 לְהָמֶן מַהֵר קַח אֶת הַלְבוּשׁ וְאֶת הַסּוּם
 כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַעֲשֵׂה כֵן לְמֶרְדֵּכִי הַיְּהוּדִי
 הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אֵל תִּפֹּל דָּבָר מְכֹל
 אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ: (יא) וַיִּקַּח הָמֶן אֶת הַלְבוּשׁ וְאֶת
 הַסּוּם וַיִּלְבַּשׁ אֶת מֶרְדֵּכִי וַיִּרְכִּיבֻהוּ בְּרָחוֹב
 הָעִיר וַיִּקְרָא לְפָנָיו כָּכָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר
 הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ: (יב) וַיֵּשֶׁב מֶרְדֵּכִי אֶל שַׁעַר
 הַמֶּלֶךְ וְהָמֶן נִדְחָף אֶל בֵּיתוֹ אֲבֵל וְחַפּוּי

 ישע ימינו

{י} **מהר.** כשם שמיהרת לסעודה שהזמינה אותך אסתר וכפי שנאמר שם
 - מהרו את המן. כך תמהר בציווי הזה.

{יב} **וחפוי.** לקמן מובא 'ופני המן חפוי' (ז,ח) ופירש שם האבן עזרא
 שהמשרתים חיפו (כיסו) את ראש המן והטעם - כי כן משפט מלכי פרס שיכסו

רֹאשׁ: {יג} וַיִּסְפֹּר הָמָן לְזָרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל
 אֹהֲבָיו אֵת כָּל אֲשֶׁר קָרָהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֲכָמָיו
 וְזָרֶשׁ אִשְׁתּוֹ אִם מִזֶּרַע הַיְּהוּדִים מְרֻדָּכִי אֲשֶׁר
 הִחְלֹת לְנַפְל לְפָנָיו לֹא תוּכַל לוֹ כִּי נָפֹל
 תָּפֹל לְפָנָיו: {יד} עוֹדֶם מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְסָרִיסִי

ישע ימינו

עבדי המלך פני מי שכעס עליו המלך שלא יראנו עוד המלך וזה דבר ידוע
 בספרי פרס. ואולי גם כך יתפרש הדבר כאן שהרי כעס עליו המלך וביזהו במה
 שצריך להוביל את מרדכי.

{יג} ויספר המן וגו'. ראה מ"ש לעיל (הי) ד"ה 'ויבא את אהביו'. כאן שונה
 - שלא היה צריך לשלוח להביא את אהביו אלא נראה שכבר חיכו כולם בביתו
 ואולי בגלל שהביזיון הזה גדול ומפורסם יותר מקודמו וידעו כולם שלאחר
 שמתבזה זה מחפש לפרוק זעמו הקדימו לבוא אליו לפני שקרא להם.

ויספר וכו' ולכל אהביו וכו' ויאמרו לו חכמיו וגו'. סיפר המן ל'אוהביו'
 ועונים לו 'חכמיו'. ולכא' מדובר באותם אנשים בדיוק ומה ששינה בין אוהב
 לחכם, נראה לחלק: כשבן אדם עסוק בלשמוע צרת חברו נקרא אוהב שלו, אך
 כשסיים המדבר לפרוק צערו והשומע מתחיל לדבר נקרא - חכם. שעכשיו הוא
 יועץ לו על צרתו. וזה כלל ברור שכשבן אדם מייעץ לשני לאחר ששמע כל
 צערו בודאי שידבר דבר חכמה, אך כשמייעץ לחבירו בזמן שמספר צערו
 ורגשותיו אין זה דבר חכמה אלא דברי רגש ואהבה. וכאן ראינו שיעצו לו להמן
 דבר נכון - אם מזרע היהודים מרדכי אשר וכו' לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו,
 וזה כי דיברו לאחר פירוק צערו. ולעיל (היד) ראינו שדיברו כאוהבים ולא
 כחכמים כנאמ' ותאמר לו זרש אשתו וכל אוהביו יעשו עץ וגו' וראינו שנתלה
 הוא בסוף על אותו העץ.

נפול תפול. הן בהווה והן בעתיד תפול שבכל דור ודור עומדים עלינו
 לכלותינו והקב"ה מצילנו מידם.

הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ וַיִּבְהֻּ לְהָבִיא אֶת הַמֶּן אֶל
הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר עָשְׂתָה אֶסְתֵּר:

פרק ז

(א) וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּן לַשָּׁתוֹת עִם אֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה: (ב) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם
הַשֵּׁנִי בַּמִּשְׁתָּה הֵינִי מָה שְּׂאֵלְתְּךָ אֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה וְתִנָּתֵן לִּי וּמָה בִקְשָׁתְךָ עַד חֲצִי
הַמַּלְכוּת וְתַעֲשֵׂ: (ג) וַתַּעַן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
וַתֹּאמֶר אִם מְצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאִם עַל
הַמֶּלֶךְ טוֹב תִּנָּתֵן לִי נִפְשִׁי בַשְּׂאֵלְתִי וְעַמִּי
בְּבִקְשָׁתִי: (ד) כִּי נִמְכְּרָנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׁמִיד
לְהָרוֹג וּלְאַבֵּד וְאֵלּוּ לַעֲבָדִים וּלְשִׁפְחוֹת
נִמְכְּרָנוּ הַחֲרָשְׁתִּי כִּי אֵין הָצַר שׁוּב בְּנֹזֶק
הַמֶּלֶךְ: (ה) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אַחֲשָׁרוּשׁ
וַיֹּאמֶר לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה מִי הוּא זֶה וְאִי זֶה
הוּא אֲשֶׁר מָלְאוּ לְבוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן: (ו) וַתֹּאמֶר

ישע ימינו

{ד} הַצַּר. רמזה לו בזה שזהו אותו איש 'צר' ואויב. אך עדין לא הבין כי שאל מי הוא זה וכו'.

{ה} מִי הוּא זֶה וְאִי זֶה הוּא. ב' פעמים שאל. ומצאתי לזה ג' פירושים. בתרגום שני כתב: מי הוא האיש והבן של מי הוא. בתרגום כתב: מי הוא האיש ובאיזה מקום הוא נמצא. ובמלבי"ם: מי הוא האיש ומה עורר אותו לעשות כדבר

אֶסְתֵּר אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרַע הָיָה וְהָמָן
 נִבְעֵת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶכָּה: (ו) וְהַמֶּלֶךְ קָם
 בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל גִּנַּת הַבַּיִת וְהָמָן
 עָמַד לְבַקֵּשׁ עַל נַפְשׁוֹ מֵאֶסְתֵּר הַמֶּלֶכָּה כִּי
 רָאָה כִּי כָלְתָהּ אֵלָיו הָרָעָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ:
 (ח) וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגִּנַּת הַבַּיִת וְאֵל בֵּית מִשְׁתֵּה
 הַיַּיִן וְהָמָן נָפַל עַל הַמַּטָּה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ
 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲגַם לְכַבּוֹשׁ אֶת הַמֶּלֶכָּה עָמִי
 בַּבַּיִת הַדָּבָר יֵצֵא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הָמָן חָפוּ:

ישע ימינו

הזה. ובס"ד עלה לפרש לנו בזה כך: בפס' זה כפל פעמיים תיבת 'ויאמר' שהרי היה צריך לכתוב ויאמר המלך אחשוורוש לאסתר המלכה וגו'. אלא נראה שבתחילה אמר אחשוורוש אל עצמו במחשבתו, ולאחר כן אמר לאסתר בעצמה. ולכן מ"ש 'מי הוא זה' עולה כנגד מה שאמר במחשבתו ומ"ש ואי זה הוא זה כנגד מה שאמר לאסתר בפועל. ודבר אמיתי הוא כי אל המחשבה מסתפקים ושואלים מי הוא שהיא מתכוונת ובדיבור לאחר שמסתפקים - שואלים ישירות אי זה הוא שאת מתכוונת.

{ו} **איש צר ואויב.** באמירתה 'צר' כיונה לכך שצורר היהודים הוא, ובאמירתה 'אויב' כיונה לכך שאויב של המלך הוא. ולכן מה שנבעת המן מלפני שתייהם, הוא גם מצד שצורר שלה הוא וגם מצד שהוא אויב של המלך. ובעזר ה' בדבר, הובא לאחשוורוש ראיות באותו זמן שהמן אויב שלו, כפי שמובא בפסיקתא זוטרתא - שנו חכמים מלמד שיצא אחשוורוש אל גינת הביתן, וראה מלאכים קוצצים, כסבור היה שהם אנשים ואמר להם מה אתם עושין, אמרו לו המן צוה לו. ועוד, כשחזר ראה שנופל על המיטה היכן שאסתר, שכביכול רוצה לכבוש את המלכה.

(ט) וַיֹּאמֶר חֲרִבוֹנָה אֶחָד מִן הַפָּרְסִים לְפָנֵי
הַמֶּלֶךְ גַּם הִנֵּה הָעֵץ אֲשֶׁר עָשָׂה הָמָן לְמָרְדֳּכָי
אֲשֶׁר דָּבַר טוֹב עַל הַמֶּלֶךְ עֹמֵד בְּבֵית הָמָן
גְּבוּהַ חֲמִשִּׁים אַמָּה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תִּלְהוּ עָלָיו:
(י) וַיִּתְּלוּ אֶת הָמָן עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הֵכִין לְמָרְדֳּכָי
וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכְכָה: (ס)

פרק ח

(א) בַּיּוֹם הַהוּא נָתַן הַמֶּלֶךְ אֶחָשְׁוֵרוּשׁ לְאַסְתֵּר
הַמִּלְכָּה אֶת בֵּית הָמָן צֶרֶר (הִיהוּדִים)
הִיְהוּדִים וּמָרְדֳּכָי בָּא לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי הִגִּידָה
אַסְתֵּר מָה הוּא לָהּ: (ב) וַיֹּסֶר הַמֶּלֶךְ אֶת
טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הָעֶבֶיר מֵהָמָן וַיִּתְּנָה לְמָרְדֳּכָי

ישע ימינו

{א} ביום ההוא. אותו היום שבלילו נדדה שנת המלך.

מה הוא לה. לכא' סיפרה רק את הקשר המשפחתי ולא שהיתה נשואה אליו.

מה הוא לה. שהיה בן דודה. אסתר היתה בת אביחיל ואביחיל היה דוד מרדכי ומ"ש אבן עזרא שהיה דודה כיון לומר שהיה קרוב שלה.

{ב} ויסר וכו' טבעתו וכו' ויתנה למרדכי וגו'. אותה הסרת טבעת שגרמה לישראל לעבוד ה' מיראה תגרום עכשיו לעם ישראל לעובדו מאהבה. כי הסרת טבעת תמיד פועלת במשהו לפעמים מצד היראה כמו ויסר המלך את טבעתו מעל ידו ויתנה להמן בן המדתא האגגי צרר היהודים (ג,י) וכפי מאי

וַתֵּשֶׁם אֶסְתֵּר אֶת מֶרְדֳּכָי עַל בֵּית הָמֶן: (ס)
(ג) וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפְּלֵ
לִפְנֵי רִגְלָיו וַתִּבֹּךְ וַתַּתְחַנֵּן לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת
רַעַת הָמֶן הָאֲנֹכִי וְאֵת מַחֲשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב
עַל הַיְּהוּדִים: (ד) וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר אֶת
שִׁרְבֹט הַזָּהָב וַתִּקָּם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי

ישע ימינו

דאיתא במגילה (יד,א) גדולה הסרת טבעת יותר וכו'. ולפעמים מצד האהבה כמו כאן.

{ג} לפני רגליו. ולא על רגליו ממש ואולי כך דרך השתחוויה לפני המלך.

וּאֵת מַחֲשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב. שאל אחי הגאון ריחמ"א שליט"א דלכא' יש כאן כפילות דברים שהיה מספיק שתאמר - 'ואת מחשבתו על היהודים'. או 'ואת אשר חשב על היהודים'. ובס"ד עלה לתרץ כך: רצתה אסתר לרמז לאחשורוש שמחשבה זו אינה כהמחשבות הבאות ונעלמות אלא היה להמן מחשבה תמידית בזה להרוג כל היהודים.

{ד} שרבוט. בג' מקומות קודם כשהוזכר 'שרביט' (ד,יא ה,ב) נכתב מלא, וכאן היחיד שנכתב חסר - 'שרבוט'. והגר"ק שליט"א בספרו טעמא דקרא יישב הדבר ע"פ הגמ' במגילה (טו,ב) 'ויהי כראות המלך את אסתר המלכה' א"ר יוחנן ג' מלאכי השרת נזדמנו לה באותה שעה אחד שהגביה את צווארה ואחד שמשך חוט של חסד עליה ואחד שמתח את השרביט וכמה א"ר ירמיה שתי אמות היה והעמידו על שתיים עשרה ואמרי לה על שש עשרה ואמרי לה על עשרים וארבע במתניתא תנא על שישים. ולפי זה יש לומר בפעם הראשונה שעמדה אסתר בחצר רחוק מהמלך הייתה זקוקה לנס ונתארכה השרביט ולכך כתוב שרביט מלא אולם בפעם השנייה שכתוב ותפול לפני רגליו לא הייתה צריכה שתמתח השרביט ולכן כתב חסר.

הַמֶּלֶךְ: (ה) וַתֹּאמֶר אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם
מֵצֵאתִי חַן לְפָנָיו וְכָשֵׁר הַדָּבָר לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ
וְטוֹבָה אֲנִי בְּעֵינָיו יִכְתֹּב לְהָשִׁיב אֶת
הַסְּפָרִים מִחֲשֻׁבַּת הַמֶּן בֶּן הַמֶּדְתָּא הָאֲנֹנִי
אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבְדֹּת אֶת הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל
מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ: (ו) כִּי אֵיכָכָה אוֹכֵל וְרֹאִיתִי
בָּרָעָה אֲשֶׁר יִמָּצֵא אֶת עַמִּי וְאֵיכָכָה אוֹכֵל
וְרֹאִיתִי בְּאַבְדֹּן מוֹלְדָתִי: (ז) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
אֶחָשׁוּרֶשׁ לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּלְמַרְדֳּכִי הַיְּהוּדִי
הֵנָּה בֵּית הַמֶּן נָתַתִּי לְאַסְתֵּר וְאַתָּה תֵּלֹךְ עַל
הָעֵץ אֲשֶׁר שָׁלַח יְדֹ (בִּיהוּדִים)
בַּיְּהוּדִים: (ח) וְאַתָּם כָּתְבוּ עַל הַיְּהוּדִים כַּטּוֹב

ישע ימינו

{ז} הנה בית המן נתתי לאסתר. אחשוורוש מדבר עם אסתר ומרדכי, ואומר - 'הנה בית המן נתתי לאסתר', ולכא' היה צריך לומר - 'הנה בית המן נתתי לך' כי מדבר עמה ישירות ולא צריך להזכיר שמה. ונראה שהביט במרדכי כשדיבר דברים אלו.

ואתו תלו על העץ על אשר שלח ידו ביהודים. אותו העץ שחשב לשלח ידו איתו ביהודים תלוהו עליו.

על אשר שלח ידו ביהודים. ועל אף שעדיין לא שלח ידו ביהודים אלא הדבר היה רק במחשבתו, אעפ"כ עונשו יהיה כאילו ששלח ידו ביהודים בפועל וכל זה מחמת שהוא עמלקי ומכאן שהעמלקים אפילו אם לא עושים רע בפועל ליהודים צריכים למחותם.

ויאמר המלך וגו'. אחשוורוש אומר לאסתר ולמרדכי שנתן את בית המן

בְּעֵינֵיכֶם בָּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְחִתְּמוּ בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ
 כִּי כָתַב אֲשֶׁר נִכְתָּב בָּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְנִחְתּוּם
 בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהָשִׁיב: {ט} וַיִּקְרְאוּ סְפָרֵי
 הַמֶּלֶךְ בָּעֵת הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי הוּא חֹדֶשׁ
 סִיוֹן בְּשָׁלוּשָׁה וָעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכְתֹּב כָּכָל אֲשֶׁר
 צִוָּה מָרְדֳּכָי אֶל הַיְּהוּדִים וְאֶל הָאֲחֵשְׁדָּרָפָּנִים
 וְהַפָּחוֹת וְיִשְׂרֵי הַמְּדִינֹת אֲשֶׁר מֵחֹדוֹ וְעַד כּוּשׁ
 שִׁבְעַת וָעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מְדִינָה וּמְדִינָה
 כִּכְתָּבָהּ וְעַם וְעַם כָּל־שָׁנוֹ וְאֶל הַיְּהוּדִים
 כִּכְתָּבָם וְכָל־שׁוֹנָם: {י} וַיִּכְתֹּב בָּשֵׁם הַמֶּלֶךְ
 אֶחָשְׁוֶרֶשׁ וַיַּחֲתֵם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח
 סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים בְּסוּסִים רַכְבֵּי הָרֶכֶשׁ
 הָאֲחֵשְׁתָּרָנִים בְּנֵי הָרַמְכִּים: {יא} אֲשֶׁר נָתַן
 הַמֶּלֶךְ לַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל עִיר וְעִיר לְהַקְהֵל

 ישע ימינו

לאסתר ותלו אותו על העץ ולמה? על אשר שלח ידו ביהודים. ושאל בזה ידידי ר' נדב עייש הי"ו וכי בגלל שהמן רצה לשלוח ידו ביהודים הרגוהו הרי בגלל שהכעיס את המלך בעצמו - הרגו. ועוד נוסף לחזק קושיתו הנפלאה, דכידוע שגם אחשורוש היה לו רצון להרוג את היהודים ובודאי שלא בגלל זה הרג את המן שהרי תיכנן את זה יחד איתו. ותירץ - שבנקודה זו גם אחשורוש הבין שתליית המן היא מעשה ה' יתברך כי רצה להרוג את היהודים, ובאמת הסיבה שהוא הרג היתה מחמת כעסו, אלא שאמר זאת מחמת שהבין שהכל נעשה ע"פ רצון ה'.

וְלַעֲמֹד עַל גִּפְשָׁם לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת
כָּל חַיִּל עִם וּמְדִינָה הַצָּרִים אֹתָם טָף וְנָשִׁים
וְשָׁלָלָם לְבוֹז: {יב} בַּיּוֹם אֶחָד בְּכָל מְדִינֹת
הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ בְּשָׁלוּשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים
עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר: {יג} פֶּתֶשְׁנָן הִכְתָּב
לְהַנְתֵּן דָּת בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה גָּלוּי לְכָל
הָעַמִּים וְלַהֲיֹת (הַיְּהוּדִים) הַיְּהוּדִים
(עַתּוּדִים) עֲתִידִים לַיּוֹם הַזֶּה לְהִנָּקֵם
מֵאֲיִבֵיהֶם: {יד} הָרָצִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ
הָאֲחֻשְׁתָּרָנִים יָצְאוּ מִבְּהֵלִים וּדְחוּפִים בְּדִבְרֵי
הַמֶּלֶךְ וְהִדָּת נִתְּנָה בְּשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה: (טו)
{טו} וּמֶרְדֵּכִי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלָבוּשׁ מַלְכוּת
תְּכֵלֶת וְחוּר וְעֶטְרֵת זָהָב גְּדוּלָּה וְתִכְרִיךְ בּוּץ
וְאַרְגָּמָן וְהָעִיר שׁוֹשֵׁן צָהָלָה וְשִׂמְחָה:
{טז} לַיְּהוּדִים הִיָּתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשִׁשָּׁן וִיקָר:
{יז} וּבְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל עִיר וָעִיר מְקוֹם
אֲשֶׁר דִּבֶּר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מִגִּיעַ שִׂמְחָה וְשִׁשָּׁן
לַיְּהוּדִים מִשִּׁתָּה וַיּוֹם טוֹב וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ
מִתִּיְהָדִים כִּי נָפַל פֶּתַח הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם:

פרק ט

{א} וּבְשָׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר
 בְּשָׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ אֲשֶׁר הִגִּיעַ דְּבַר הַמֶּלֶךְ
 וְדָתוֹ לַהֲעֲשׂוֹת בַּיּוֹם אֲשֶׁר שִׁבְרוּ אִיבֵי
 הַיְּהוּדִים לְשָׁלוֹם בָּהֶם וְנִהְפֹּךְ הוּא אֲשֶׁר
 יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים הַמָּחָה בְּשִׁנְאֵיהֶם: {ב} נִקְהְלוּ
 הַיְּהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ
 אַחֲשֹׁרוֹשׁ לְשַׁלַּח יָד בַּמִּבְקָשִׁי רָעָתָם וְאִישׁ
 לֹא עָמַד לִפְנֵיהֶם כִּי נָפַל פַּחַדָּם עַל כָּל
 הָעַמִּים: {ג} וְכָל שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת וְהָאֲחֵשְׁדָּרָפָּנִים
 וְהַפַּחֲזִים וְעֵשִׂי הַמֶּלֶכָּה אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ מְנַשְׂאִים
 אֶת הַיְּהוּדִים כִּי נָפַל פַּחַד מֶרְדֳּכִי עֲלֵיהֶם:

ישע ימינו

{ג} וכל שרי המדינות. שאל אחי הגאון הריחמ"א שליט"א ב' שאלות: א. מהו אותו פחד שנפל עליהם ממרדכי. ב. אם נפל עליהם פחד ממרדכי למה מנשאים את כל היהודים שינשאו רק את מרדכי. ע"כ. ובהקדים לשוב הדבר אוסיף עוד שאלה, בפסוק לפני כתוב – 'נקהלו היהודים בעריהם בכל מדינות המלך אחשורוש לשלח יד במבקשי רעתם ואיש לא עמד לפניהם כי נפל פחדם על כל העמים'. ששם ראינו להיפך שנפל עליהם פחד מהיהודים ולא פחד ממרדכי. ונראה לומר, כשפוחדים מהמנהיג מנשאים את עבדיו וכשפוחדים מעמו של המנהיג מנשאים את המנהיג עצמו דהא בהא תליא והמנהיג והעם הם גוף אחד ולכן ראינו בפס' הק' שהפחד מכל היהודים ובפס' שלפנינו הפחד ממרדכי. ולכן כשכתוב 'מנשאים את היהודים' כ"ש הוא שמנשאים את מרדכי שהוא המנהיג.

(ד) כִּי גָדוֹל מֶרְדֳּכִי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוּ הוּלֵךְ
 בְּכָל הַמְּדִינֹת כִּי הָאִישׁ מֶרְדֳּכִי הוּלֵךְ וְגָדוֹל:
 (ה) וַיָּכּוּ הַיְּהוּדִים בְּכָל אֵיבֵיהֶם מִכַּת חָרֵב
 וְהָרֵג וְאַבְדָּן וַיַּעֲשׂוּ בְּשֵׁנֵיהֶם כְּרִצּוֹנָם:
 (ו) וּבְשׁוֹשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְּהוּדִים וְאַבְדּוּ חֲמִשׁ
 מֵאוֹת אִישׁ: (ז) וְאֵת פֶּרְשָׁנֵתָא (ס) וְאֵת
 דְּלָפוֹן (ס) וְאֵת אֶסְפֶּתָא: (ח) וְאֵת פּוֹרְתָא
 (ט) וְאֵת אֶדְלִיָּא (ס) וְאֵת אֶרִידָתָא: (ס) וְאֵת
 פֶּרֶמְשֶׁתָּא (ס) וְאֵת אֶרִיסִי (ס) וְאֵת

 ישע ימינו

והפחד שנפל עליהם ממרדכי הוא אותו פחד שנפל עליהם מהיהודים עצמם כי היו רואים שכל היהודים הם מקשה אחת וכולם תלויים זה בזה בכוחם ממש, ואין דומה כוח אחד עצום אבל בודד לאלף כוחות שאינם עצומים כלל אבל הם יחד ובפרט כשראו בעיניהם את היהודים יוצאים למלחמה ומנצחים אותם בזה הכוח.

ועוד, ניתן ליישב במה שהוספנו לשאול לעיל, דבפס' שלפנינו מדובר על כל אלו שמקורבים למלך אחשורוש וראשי המדינות, והם ידעו מאותו מעשה של הלילה ההוא שנדדה שנת המלך ואמר להביא לפניו את ספר הזכרונות, שמשם גילה את מרדכי שהצילו, ולכן פחדם היה בדוקא ממרדכי כי הבינו מה תוקף גדולתו מאת המלך, אך בפס' הקודם מדבר על המון העם שלא ידעו הסיפור מהלילה ההוא, שהרי דברים שבבית המלך המון העם אינו יודע, ולכן להם היה פחד מהיהודים כי ראו שבאים למלחמה ומנצחים. ולא קשה ממה שכתוב בפס' שאצל ראשי המדינות וכו' גם כן היו מנשאים את היהודים עצמם על אף שפחדם היה רק ממרדכי דלכא' תירוצו יהיה כפי שכתבנו לעיל שמחמת הראש מנשאים את כל מי שתחתיו.

אֶרְדִּי (ס) וְאֵת וַיִּזְתָּא: (ס) {י} עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמֶן
בֶּן הַמֶּדְתָּא צִרְר הַיְּהוּדִים הָרְגוּ וּבִבְזָה לֹא
שָׁלְחוּ אֶת יָדָם: {יא} בַּיּוֹם הַהוּא בָּא מִסְפָּר
הַחֲרוּגִים בְּשׁוֹשָׁן הַבִּירָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:
{יב} וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בְּשׁוֹשָׁן
הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְּהוּדִים וְאַבְדַּד חֵמֶשׁ מֵאוֹת
אִישׁ וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמֶן בְּשָׂאֵר מְדִינֹת
הַמֶּלֶךְ מָה עָשׂוּ וּמָה שְׂאֵלְתֶךְ וַיִּנָּתֶן לָּהּ וּמָה
בִּקְשָׁתֶךָ עוֹד וְתַעֲשִׂי: {יג} וְתֹאמַר אֶסְתֵּר אִם
עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנָּתֶן גַּם מָחָר לַיְּהוּדִים אֲשֶׁר
בְּשׁוֹשָׁן לַעֲשׂוֹת כְּדַת הַיּוֹם וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי
הָמֶן יִתְּלוּ עַל הָעֵץ: {יד} וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
לְהַעֲשׂוֹת כֵּן וְתִנָּתֶן דָּת בְּשׁוֹשָׁן וְאֵת עֲשֶׂרֶת
בְּנֵי הָמֶן תֵּלֹו: {טו} וַיִּקְהָלוּ (הַיְּהוּדִים)
הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוֹשָׁן גַּם בַּיּוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר
לְחֹדֶשׁ אֲדָר וַיַּהֲרֹגוּ בְּשׁוֹשָׁן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ
וּבִבְזָה לֹא שָׁלְחוּ אֶת יָדָם: {טז} וּשְׂאֵר הַיְּהוּדִים
אֲשֶׁר בְּמְדִינֹת הַמֶּלֶךְ נִקְהָלוּ וַעֲמֹד עַל נַפְשָׁם

ישע ימינו

{י} עשרת בני המן. נ"ד המן יש במגילה וכן נ"ד אותיות יש בשמותם של עשרת בני המן. פלא פלאות. ואולי זה מרמז שרשעותם ומזימתם של עשרת בניו היו בדיוק באותה מידה של אביהם.

וְנוֹחַ מְאִיבֵיהֶם וְהָרַג בְּשָׁנָיִהֶם חֲמִשָּׁה
וְשִׁבְעִים אָלֶף וּבְבִזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת יָדָם:
(יז) בַּיּוֹם שָׁלְשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְנוֹחַ
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וַעֲשֵׂה אֹתוֹ יוֹם מְשֻׁתָּה
וְשִׁמְחָה: (יח) (והיהודיים) וְהַיְּהוּדִים אֲשֶׁר
בְּשׁוּשָׁן נִקְהָלוּ בְּשָׁלְשָׁה עָשָׂר בּוֹ וּבְאַרְבָּעָה
עָשָׂר בּוֹ וְנוֹחַ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ וַעֲשֵׂה אֹתוֹ יוֹם
מְשֻׁתָּה וְשִׁמְחָה: (יט) עַל כֵּן הַיְּהוּדִים
(הַפְּרוּזִים) הַפְּרוּזִים הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי הַפְּרוּזוֹת
עָשִׂים אֵת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר
שִׁמְחָה וּמְשֻׁתָּה וַיּוֹם טוֹב וּמְשָׁלוֹחַ מְנוֹת אִישׁ
לְרֵעֵהוּ: (כ) וַיָּכְתֹּב מֶרְדֳּכָי אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל כָּל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל
מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרֹשׁ הַקְּרוּבִים
וְהָרַחֲוִקִים: (כא) לְקִים עֲלֵיהֶם לְהִיּוֹת עֲשִׂים
אֵת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֵת יוֹם
חֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה: (כב) כִּימִים
אֲשֶׁר נָחוּ בָהֶם הַיְּהוּדִים מְאִיבֵיהֶם וְהַחֲדָשׁ
אֲשֶׁר נִהְפָּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׁמְחָה וּמֵאֵבֶל לַיּוֹם
טוֹב לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מְשֻׁתָּה וְשִׁמְחָה
וּמְשָׁלוֹחַ מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמִתָּנוֹת

לְאֲבִיּוֹנִים: (כג) וְקִבַּל הַיְּהוּדִים אֶת אֲשֶׁר הֵחֵלּוּ
 לַעֲשׂוֹת וְאֵת אֲשֶׁר כָּתַב מֶרְדֳּכָי אֲלֵיהֶם:
 (כד) כִּי הָמָן בֶּן הַמֶּדְתָּא הָאֲנָנִי צִרַר כָּל
 הַיְּהוּדִים חָשַׁב עַל הַיְּהוּדִים לְאַבְדֵם וְהָפִיל
 פּוֹר הוּא הַגּוֹרֵל לְהָמָם וּלְאַבְדֵם: (כה) וּבִבְאֹה
 לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם הַסֵּפֶר יָשׁוּב מַחֲשַׁבְתּוֹ

 ישע ימינו

{כד} כל היהודים. לא כתב 'צרר היהודים' אלא צרר כל וכו' דכמה ריבויים יש בתיבה נוספת זו. א. כידוע שכשבאה פורענות לעולם אינה מבדילה בין צדיק לרשע וזה בא לרמז שהפורענות היתה על 'כל' היהודים בין צדיק ובין רשע. ב. יש יהודים שחשבו שאם ידמו במעשיהם לגויים, בהם לא ילחמו כי מתנהגים כמותם, אבל זה אינו כי הגוי העמלקי הלזה לא רצה שום יהודי וגם כאלו שכבר שינו את כל עניינם ומעשיהם כגויים ממש, ובפרט שמטרתו לא היתה הריגת הנשמות אלא הריגת הגופים לכן שנה 'כל' לרבות גם אלו. ואוסיף כאן מה שראיתי בשם ר' גרשון פישמן זצוק"ל (אם אינני טועה) שהביא טענה של כאלו יהודים שטוענים שכל השנאה שיש על עם ישראל מהעולם הוא רק בגלל שאנו מפרידים את עצמנו מהם אך אם היינו מתקרבים אליהם היו מחבבין אותנו. ע"כ. ופשוט הדבר שזה אינו כי כשגוי שונא יהודי אין לו הבדל בין יהודי שיש לו קרחת עם כיפה לבין יהודי שיש לו קרחת ללא כיפה. וכתב שם הרב דבר נפלא בזה ע"פ מה שאמרו חז"ל שאמר הקב"ה במתן תורה לעם ישראל 'אם אתם מקבלין התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם' וידוע השאלה מדוע אמר 'שם' ולא אמר 'פה'. ותירץ, שהיחודיות של עם ישראל זה במה שנבדלים מכל שאר העמים ולא במה שמתקרבים אל שאר האומות, ואמר לנו ה' דעו שאם אתם מקבלין את התורה באופן שהיגית מעליכם לרמז שאתם נפרדים מכולם - מוטב, ואם לאו, היינו שאתם חושבין להידמות לשאר האומות במעשיהם שעל ידי זה אולי לא תהיה שנאה כלפיכם - שם (אצל האומות) תהיה קבורתכם. ג. עיין במה שכתבנו לקמן ט, כז ד"ה קימו וקבלו.

הָרָעָה אֲשֶׁר חָשַׁב עַל הַיְּהוּדִים עַל רֹאשׁוֹ
וַתָּלֶן אֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ: {כו} עַל כֵּן קָרָאוּ
לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים עַל שֵׁם הַפּוּר עַל כֵּן עַל
כָּל דְּבָרֵי הָאֲנָּרֶת הַזֹּאת וּמָה רָאוּ עַל כָּכָה
וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם: {כז} קִיְּמוּ (וּקְבֹל) וְקִבְּלוּ

ישע ימינו

{כז} קימו וקבלו. איתא בגמ' שבת (פח,א) ויתיצבו בתחתית ההר אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם אמר רב אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא אמר רבא אף על פי כן הדור קבלוה בימי אחשורוש דכתיב קימו וקבלו היהודים קיימו מה שקיבלו כבר. ופירש רש"י (שם) מודעא רבה שאם יזמינם לדין למה לא קיימתם מה שקבלתם עליכם יש להם תשובה שקבלוה באונס. ע"כ. אך לאחר שהדר קבלוה מרצונם אין לשום איש לטעון ממודעה זו.

וכנודע מחז"ל שבמתן תורה היו כל נשמות עם ישראל, ואם נדקדק - נמצא, שגם בדורו של אחשורוש היו כל נשמות עם ישראל כמתן תורה. דאם לא כן מה יועיל דהדר קבלוה מרצונם הרי יוכלו לטעון אותם נשמות שלא היו בנמצא בדור זה - בזמן דינם, שנאנס עליהם לקיים התורה. ולכא' הדר וקבלוה כולל את כל ישראל ואין מי שבפרט, ובשביל שיכלול את כולם צריך לומר שבדור זה היו כל אותם נשמות שהיו במתן תורה.

ועל פי דקדוק אמיתי זה מובן עד מאוד רצון המן האגגי צורר היהודים שהיה מזרע העמלקי שכל ענינו להשמיד להרוג ולאבד את 'כל' היהודים כי הבין רשע זה שבדורו יש לו אפשרות לגדוע ולכלות את כל היהדות כולה מהשורש כי כולם נמצאים כאן. (ועיין עוד לעיל ג,יג ד"ה להשמיד)

וכשהגשתי הדברים לפני מו"ר הרא"ק שליט"א אמר בדרך הלצה שאפשר לומר שזה המחלוקת בין הבטלנים לשקדנים שהבטלנים יטענו שבדורו של אחשורוש לא חזרו כל נשמות ישראל והם מאותם נשמות שלא היו בדור הזה (בטענת אנו

הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם וְעַל זֶרַעַם וְעַל כָּל הַנְּלוּיִם
עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבֹר לְהִיּוֹת עֲשִׂים אֶת שְׁנֵי
הַיָּמִים הָאֵלֶּה כְּכַתְּבָם וְכִזְמָנָם בְּכָל שָׁנָה
וְשָׁנָה: {כח} וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים
בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מְשַׁפָּחָה וּמְשַׁפָּחָה מְדִינָה
וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר וַיְמִי הַפּוֹרִים הָאֵלֶּה לֹא
יַעֲבְרוּ מֵתוֹךְ הַיְּהוּדִים וְזָכָרָם לֹא יִסּוּף

ישע ימינו

לא פרסיים) ונשארו בגדר של קבלת התורה באונס והשקדנים יאמרו שהיו בדור זה כל נשמות כולם וקיבלו גם הם התורה מרצון.

עוד תירוץ הוסיף בזה ר' אהרון חיים שליט"א דלכא' יש בנשמות ישראל דין עריבות אחד לשני ולא מחייב לומר שבדור זה כל הנשמות היו ועדין יהיה ניתן לומר שקיבלוהו ברצון כולם כי אותם נשמות שהיו בדור זה מחייבים את כל הבאים אחריהם בדורות הבאים מדין עריבות. וכמו שעד היום מוטל עלינו לתקן מעשה העגל וכד' על אף שלא אנו היינו בזה. ולפי ישוב זה אין טענה לבטלנים.

ועל כל הנלוים עליהם. פירש"י גרים העתידים להתגייר. ע"כ. ולכא' מדוע צריך לקבל את ענין הפורים במיוחד גם בשביל כל הגרים שירצו להתקרב מכאן ואילך ליהדות הרי פשוט הדבר שכשגר מתגייר הוא מקבל על עצמו כל מצוות היהדות ללא שינוי אלא היה הו"א לומר שגרים עד עשרה דורות לא יבקשו מהם לחגוג את ימי הפורים וכן שלא למחות את זרעם של עמלק וזה ע"פ הגמ' בסנהדרין (צד,א) אמר רב היינו דאמרי אינשי גיורא עד עשרה דרי לא תבזה ארמאי קמיה קמ"ל שאעפ"כ יחגגו גם הגרים וימחו את זרעם.

{כח} נזכרים ונעשים. נזכרים כנגד זכור את אשר עשה לך עמלק שקוראים לפני הפורים. ונעשים כנגד עשיית שאר המצוות השיכים לימי הפורים עצמם.

מִזְרָעִים: (ס) וְהִכָּתַב אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בֵּית
 אֲבִיחַיִל וּמָרְדֳּכָי הַיְּהוּדִי אֶת כָּל תְּקֵף לְקַיֵּם
 אֶת אֲגֻרַת הַפּוּרִים הַזֹּאת הַשְּׁנִית: {ל} וַיִּשְׁלַח
 סְפָרִים אֶל כָּל הַיְּהוּדִים אֶל שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים
 וּמֵאָה מְדִינָה מַלְכוּת אַחֲשֵׁרוּשׁ דְּבָרֵי שָׁלוֹם
 וְאַמֶּת: {לא} לְקַיֵּם אֶת יְמֵי הַפָּרִים הָאֵלֶּה
 בְּזִמְנֵיהֶם כַּאֲשֶׁר קִים עֲלֵיהֶם מָרְדֳּכָי הַיְּהוּדִי
 וְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְכַאֲשֶׁר קִיְמוּ עַל נַפְשָׁם וְעַל
 זֶרַעֲם דְּבָרֵי הַצִּמּוֹת וְזַעֲקָתָם: {לב} וּמֵאֲמַר
 אֶסְתֵּר קִים דְּבָרֵי הַפָּרִים הָאֵלֶּה וְנִכְתָּב
 בַּסֵּפֶר: (ס)

פרק י

{א} וַיֵּשֶׁם הַמֶּלֶךְ (אחשרש) אַחֲשֵׁרוּשׁ מִם עַל
 הָאָרֶץ וְאֵי הַיָּם: {ב} וְכָל מַעֲשֵׂה תִקְפוֹ
 וּנְבוֹרָתוֹ וּפָרָשֶׁת גִּדְּלַת מָרְדֳּכָי אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ
 הַמֶּלֶךְ הָלֹא הֵם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דְּבָרֵי

 ישע ימינו

{לא} לקים. לדורות.

בזמניהם. בפשט הדברים עיין במגילה (ב, א) ועוד, שתקיימו את ימי הפורים
 באותו זמן שהם חישבו 'בזמניהם' לאבד אתכם שהוא חודש אדר, וכפי שיצא
 להמן הרשע בפור שהוא חודש אדר.

הַיָּמִים לְמַלְכִּי מָדִי וּפָרַס: {ג} כִּי מֶרְדֵּכִי
הִיְהוּדִי מִשָּׁנָה לְמֶלֶךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ וְגָדוֹל
לִיְהוּדִים וְרָצוּי לְרַב אֶחָיו הִרְשׁ טוֹב לְעַמּוֹ
וְדִבֵּר שְׁלוֹם לְכָל זֶרְעוֹ: (פפפ)

ישע ימינו

{ג} דרש טוב לעמו ודבר שלום לכל זרעו. אין טוב אלא תורה ומרדכי
היה דורש לרבים את התורה הקד' ודורש מהם ג"כ לקימה וע"י שאדם מרביץ
תורה ברבים גורם שיהיה שלום בעולם דת"ח מרבים שלום בעולם וזהו – דבר
שלום לכל זרעו.

מכתב

כ"ט אדר א' ערב ר"ח אדר ב' תשע"ט

לכבוד אחי היקר הרה"ג דן בנימין אביחצירא שליט"א

שמחתי מאוד ללמוד בקונטרס הנפלא שלך "ישע ימינו" ביאור ע"ד הפשט על מגילת אסתר ושמחתי והתענגתי עליו ממש חידושים יפים ומתוקים כדרךך בקודש.

הנה בס"ד במהדורה שהנני מחזיק בידי יש בה ק"ח פירושים הארות והערות על מגילת אסתר. ואמרתי לעצמי אין זה כי אם נשמת מרדכי היהודי סייעה אותך בחידושים אלו וזה רמזו בפסוק בו נרמז מרדכי היהודי "ואתה ק"ח לך בשמים ראש מר דרור" וכו' ומתרגמינן "מירא דכיא" והוא רמז למרדכי היהודי כידוע מהגמ'. והנה "ואתה" רומז עליך אחי "קח" ק"ח חידושים עלו "לך" שהם "בשמים ראש מר דרור חמש מאות". והנה בשמים ראש מר דרור חמש מאות ר"ת ריבי דין בנימין חידושי מגילה מחדש. עוד רמז נוסף בשמים ראש מר דרור ב' של בשמים הוא בנימין כאמור ד' של דרור הוא דן ור"ת של ראש מר הוא ר"ם בגימטריא עמלק והיינו שדן בנימין על ידי חידושי תורתו על המגילה מוחה את קליפת עמלק.

ויהי רצון שתמשיך לחדש בתורה הקדושה בשמחה ושמחת הפורים תתפשט לך לכל השנה לך ולכל בני ביתך אמן כ"ר.

לאות שעיינתי בקונטרס הנפלא "ישע ימינו" אני מצרף חידושים שעלו לי בס"ד תוך כדי שלמדתי בקונטרס.

אחיק אוהבך
רן יוסף חיים מסעוד אביחצירא ס"ט
מח"ס מריח ניחוח
עפולה

רצו"ב החידושים שעלו לי בס"ד:

א. כתבת, וז"ל: **וירא המן** – וכי עד עכשיו לא ראה? תירצת שם עיי"ש.

ויתכן שבאמת לא ראה כי היה שיכור מחמת הכבוד ואח"כ שאמרו לו שם לב.

ב. כתבת, וז"ל: **צרר היהודים**. ס"ת רם שהוא בגימט' עמלק וכידוע שהמן היה מזרע עמלק. עכ"ל.

עוד יש להוסיף צרר היהודים ר"ת גימטריא המ"ן. וא"כ רמז בפסוק זה גם המן וגם עמלק.

ג. כתבת, וז"ל: ושללם לבזו. אמר להם לקחת השלל הגשמי שיש ליהודים. (כי את השלל הרוחני הכנים במילה 'ולאבד' כפי מה שפירשנו לעיל.) ואולי על ידי כך היה מצליח להוציא את כולם להלחם ביהודים כי יהיה להם רווח ממוני גדול מהשלל. עכ"ל.

עלה על דעתי ושללם לבזו הוא צירוף אותיות ושל"ל מז"ל ב"ו והיינו שאמר להם המן הרשע לכל העם שיש מזל בשלל של עם ישראל ולכן כדאי להם לקחת אותו וע"י יצאו להלחם.

ד. כתבת, וז"ל: גלוי לכל העמים. אחשוורוש מלך על חלק גדול מהעולם ולא על כולו ממש. (פתשגן הכתב). ומה שאמר כאן 'גלוי לכל העמים' כוונתו שגם לאלו שאינם תחת מלכות אחשוורוש יהיה גלוי המלחמה שרוצים לעשות ביהודים, וכך יהיו להם עוד כוחות ממדינות אחרות ששונאים את ישראל כדי לבצע זממם. עכ"ל.

גם ר"ת ג'לוי ל'כל העמים הוא גל"ה לשון לגלות משהו ואולי מטעם זה נקראת מגילת אסתר. לשון גילוי.

ה. כתבת דברים נפלאים. ועלה לי על המילים "והעיר שושן נבוכה", עיר' ש'שון' נבוכה' ר"ת וס"ת רעש"ן רמזו לרעשן שמרעישים בו בפורים בעת הזכרת שמו של המן הרשע. והטעם כי הוא גרם לכולם להיות נבוכים מגזרתו הרעה ועל כן כולם כעת יהיו רועשים ולא שקטים כאשר היו נבוכים.

ו. כתבת, וז"ל: ויצא התך וכו' אל רחוב העיר. עבר התך דרך רחוב העיר כדי להגיע אל מרדכי ולא ניגש ישירות אליו ועשה זאת אולי בגלל ציווי אסתר שרצתה לדעת האם מרדכי הוא היחיד שנראה כך או שיש עוד כאלו שהולכים כמוהו. עכ"ל.

ועלה לי בס"ד, אל' רחוב' העיר' ס"ת לב"ר שתרגומו מארמית הוא לבחון.

ז. כתבת, וז"ל: ויבא את אהביו. שלח להביא קודם את אוהביו ורק אח"כ את זרש אשתו. ואולי רצה לפרוק את זעמו לפנייהם קודם שתבוא אשתו כי היה יורד מכבודו בעיני אשתו בזמן הכעס. עכ"ל.

ועוד יש לומר אוי לבעל שמביא לביתו את אוהביו ואשתו לא בבית אלא משוטטת ברחובות כמו זרש הטמאה הזאת.

ח. כתבת, וז"ל: ורב בניו. וכי לא ידעה זרש על רוב בניו? אלא שסיפר 'להם' אך הייתה שם גם זרש ושמעה. או, שבאמת לא ידעה על רוב בניו דהרי מלאי זימה אלו הגויים. עכ"ל.

עוד אפשר ולומר בדרך ליצנותא דעבודה זרה על המן הרשע ש – "ורב בניו" הוא צירוף של "בור בניו" והיינו שבניו היו בורים וטיפשים ואין מהם שום עצה טובה ומועילה. ועל כן הוזקק לאוהביו כי מבניו אין שום עצה.

מגילת

מכתב

אסתר

נז

ט. כתבת, וז"ל: **מי בחצר**. עיין בפירושו של ר' יוסף קרא זצוק"ל שפירש שאחשורוש רצה לדעת אם יש גדול או חכם בחצר כדי שיוכל להתייעץ איתו לגבי מרדכי. ולולי פירוש זה לא מובן מה פשר שאלתו של אחשורוש – מי בחצר. עכ"ל.

אפשר לומר ע"ד סוד ואע"פ דאיהו אחשורוש לא חזי מזליה חזי ש – "מי" היא הבינה האם הסוככת על בניה נמצאת בחצר והיינו שהרגיש הרשע אחשורוש שיש התעוררות מספירת הבינה להיות מסוככת על בניה.

ועוד אפשר לומר מ"י בחצר ר"ת מ"ב והיינו רמז לשם בן מ"ב אותיות של אב"ג ית"ץ קר"ע שט"ן וכו'. שם שהגן על עם ישראל התעורר עליהם.

עוד אפשר לומר מ"י היא הבינה. בחצ"ר עולה בגימטריא שם אלהים במילוי יודין כזה: אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם.

עוד אפשר לומר אות ראשונה של מ' של מי ואות אחרונה ר' של בחצר גימטריא עמלק והיינו המן מזרע עמלק.

י. כתבת, וז"ל: **מהר**. כשם שמיהרת לסעודה שהזמינה אותך אסתר וכפי שנאמר שם – מהרו את המן. כך תמהר בציווי הזה. עכ"ל.

אפשר לומר, מה"ר ר"ת המן ר"שע.

יא. כתבת, וז"ל: **וחפוי**. לקמן מובא 'ופני המן חפוי' (ז,ח) ופירש שם האבן עזרא שהמשרתים חיפו (כיסו) את ראש המן והטעם – כי בן משפט מלכי פרס שייכסו עבדי המלך פני מי שכעס עליו המלך שלא יראנו עוד המלך וזה דבר ידוע בספרי פרס. ואולי גם כך יתפרש הדבר כאן שהרי כעס עליו המלך וביזהו במה שצריך להוביל את מרדכי. עכ"ל.

ואפשר לעשות ליצנותא דעבודה זרה על המן ויתכן לומר ששם המן כובע גרב על ראשו ופניו שלא יזהו שזה הוא מבושה שידעו שהוא הוביל את מרדכי היהודי על הסוס ברחוב העיר. ואולי מטעם זה נוהגים להתחפש בפורים.

יב. כתבת, וז"ל: **ויספר וכו' ולכל אהביו וכו' ויאמרו לו חכמיו וגו'**. סיפר המן ל'אוהביו' ועונים לו 'חכמיו'. ולכא' מדובר באותם אנשים בדיוק ומה ששינה בין אוהב לחכם, ותירצת נפלא. עיי"ש.

ואולי אפשר לומר שירדו ממדרגת אוהבים למדרגת חכמים והיינו כשראו את צרתו הבינו שהוא בצרה ואין כדאי להיות קרוב אליו כי לא יצא ממנו טובת הנאה ועל כן נהיו חכמים והיינו כאלו שהם אנשי מקצוע ורוצים תשלום עבור היעוץ.

יג. כתבת, וז"ל: **הצר**. רמזה לו בזה שזהו אותו איש 'צר' ואויב. אך עדין לא הבין כי שאל מי הוא זה וכו'. עכ"ל.

הטיפש אחשוורוש לא הבין הרמז כי הצ"ר הוא ר"ת הימן צ'ורר ר'שע.

יד. כתבת, וז"ל: מה הוא לה. לכא' סיפרה רק את הקשר המשפחתי ולא שהיתה נשואה אליו. עכ"ל.

המובן מכאן שהיא גילתה לו שהיא יהודיה, ועל כן נרמז ענין זה כאן כי מ'ה ה'יא ל'ה יש בו אותיות מהו"ל ואותיות יתרות ה א ה ירמזו לשם הוי"ה השורה על המהולים כי ה' הוא אות ה' הראשונה של שם הוי"ה האות א שמבנה האות הוא יוי יש בו י' ראשונה של שם הוי"ה ואח"כ ו' אח"כ אות ה' אחרונה של שם הוי"ה ואות יו"ד יתרה של האות א' היו"ד התחתונה תרמזו על י'הודי שמהול ששורה עליו שם הוי"ה.

טז. כתבת, וז"ל: ויסר וכו' טבעתו וכו' ויתנה למרדכי וגו'. אותה הסרת טבעת שגרמה לישראל לעבוד ה' מיראה תגרום עכשיו לעם ישראל לעובדו מאהבה. כי הסרת טבעת תמיד פועלת במשהו לפעמים מצד היראה כמו ויסר המלך את טבעתו מעל ידו ויתנה להמן בן המדתא האגני צרר היהודים (ג') וכפי מאי דאיתא במגילה (יד,א) גדולה הסרת טבעת יותר וכו'. ולפעמים מצד האהבה כמו כאן. עכ"ל.

ויש לומר טבעתו צירוף אותיות ע"ת טו"ב והיינו שנהפך העת על עם ישראל לטוב. וזה היה כעת למרדכי. וכשהיתה הטבעת על יד המן צירוף האותיות טבעתו הוא בע"ת ט"ו, וט"ו הוא י"ה בגימטריא והיינו שהיתה בעתה (פחד ובהלה) מט"ו בגימטריא י"ה הוא ה' יתברך להשיבם למוטב.

טז. כתבת על הפסוק **"ואת מחשבתו אשר חשב"** קושיא ממני ותשובה עליה וישר כח עצום. ועלה על דעתי כעת שס"ת של מילים אלו ואת מחשבתו אשר חשב הם רבו"ת וירמזו לרבות מחשבות וכו' ועצת ה' היא תקום.

יז. כתבת, וז"ל: **שרבט**. בג' מקומות קודם כשהוזכר 'שרביט' (ד,יא ה,ב) נכתב מלא, וכאן היחיד שנכתב חסר - 'שרבט'. עכ"ל. והבאת ביאור נפלא משר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א.

עוד אפשר לומר בהלצה כשבני אדם אומרים לאחד שיחתום על איזה טופס אומרים לו שרבט חתימה. וכן כאן אחשוורוש אמר לה לאסתר שהוא שרבט חתימה. ויגזור עכשיו טוב על היהודים.

יח. כתבת וז"ל: **הנה בית המן נתתי לאסתר**. אחשוורוש מדבר עם אסתר ומרדכי, ואומר - 'הנה בית המן נתתי לאסתר', ולכא' היה צריך לומר - 'הנה בית המן נתתי לך' כי מדבר עמה ישירות ולא צריך להזכיר שמה. ונראה שהביט במרדכי כשדיבר דברים אלו. עכ"ל.

מגילת **מכתב** **אסתר** **נט**

יתכן שאמר כן כי אמר למשרתיו שבית המן הוא לאסתר ועל כן ילכו למהר לפנות את בני ביתו של המן הרשע מן הבית.

יט. כתבת על הפסוק **ויאמר המלך וגו'**. דברים נפלאים. עיי"ש. ועלה על דעתי לומר שמה שאחשוורוש הרג להמן מחמת כעסו והיינו שכעס על טיפשותו של המן שלא היה מספיק חכם להסתיר את התוכניות להרוג את היהודים, ועל כן התוכנית לא יצאה לפועל וכעס על זאת, כי המלך אחשוורוש היה שונא ליהודים יותר מהמן, כהמשל הידוע לבעל התל והחריץ.

כ. כתבת וז"ל: **דרש טוב לעמו ודבר שלום לכל זרעו**. אין טוב אלא תורה ומרדכי היה דורש לרבים את התורה הקד' ודורש מהם ג"כ לקימה וע"י שאדם מרביץ תורה ברבים גורם שיהיה שלום בעולם דת"ח מרבים שלום בעולם וזהו – דבר שלום לכל זרעו. עכ"ל.

ט"ב ל'עמו ר"ת ט"ל רמז לטל תורה שמחיה לתחיית המתים.

עד כאן זיכני ה' יתברך לכתוב ולחדש בעיני מגילת אסתר כ' פירושים נחמדים ויהי רצון שיהיו כ'תר לבורא עולם אכ"ר.

ספרים בהוצאת מכון "מרי"ח חי חי

קובץ גליונות "מרי"ח חי חי" שנה א'

קובץ גליונות "מרי"ח חי חי" שנה ב'

קובץ גליונות "מרי"ח חי חי" שנה ג'

קובץ גליונות "מרי"ח חי חי" שנה ד'

קובץ גליונות "מרי"ח חי חי" שנה ה'

קובץ גליונות "מרי"ח חי חי" שנה ו'

קובץ גליונות "מרי"ח חי חי" שנה ז'

קובץ גליונות "מרי"ח חי חי" שנה ח'

"אוצר הקונטרסים" ה"ח- אוצר בלום של קונטרסים בנושאים שונים ונדירים.

ספר "אותיות מחכימות" - על ענייני האותיות וסודותיהם.

ספר "ליקוטי מישרים מגיד" - ליקוטים נוראים מהספה"ק "מישרים מגיד".

קונטרס "דניאל איש חמודות" - עניינים נפלאים בנושאים שונים.

ספר "אבנים יקרות" - עמ"ס ב"ב פרק "יש נוחלין" לרבי יצחק אבוחצירא שליט"א.

ספר "זכרון אפרים" - ספר זכרון מכת"י מרן הגר"א גרינבלט זצ"ל.

קונטרס "גנזי יוסף" - חידו"ת, דרשות, מכתבים, מסמכים ותעודות מהגר"ר יוסף דיין שליט"א.

ספר שו"ת "ויכתוב מרדכי" - שו"ת בהלכה מגדולי ישראל.

ספר "תיקון נגד יצר הרע ותפלה נוראה לשריפת חמץ" - יו"ל לראשונה מכת"י ישן נושן.

ספר "ימי סופר המלך" ח"א - קורות חייו של הגה"ק רבי יצחק צבי ברנפלד זיע"א.

ספר "שיר השירים" עם פירוש מרן ה"חתם סופר" זצ"ל - הגה"ק רבי יצחק צבי ברנפלד זיע"א.

ספר "זך יאיר" חלק ההספדים על הגר"מ מרדכי חדש זצ"ל - שנאמרו ע"י מו"ר הגאון הרב אברהם הלוי ליפשיץ שליט"א.

ספר "גם אני אודך" חלק א - תשובת הרב מחבר ספר מרי"ח ניחוח לשאלות הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א. יו"ל ע"י מכון גם אני אודך בשיתוף מכון מרי"ח ניחוח. שנת ה'תשע"ז.

ספר "גם אני אודך" חלק ב - חידושים של הרב מחבר ספר מרי"ח ניחוח עם הוספות יפות ומועילות מאת הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א יצא לאור ע"י מכון גן אני אודך בשיתוף מכון מרי"ח ניחוח. שנת ה'תשע"ז

ספר "גם אני אודך" חלק ג - תשובות הרב מחבר ספר מרי"ח ניחוח לשאלות הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א. ובסופו "קונטרס הוספות מרי"ח ניחוח", תשובות להרה"ג משה חליוה שליט"א בספריו "גם אני אודך". ומכתבי תורה על חלקים א' וב'. יו"ל ע"י מכון גם אני אודך בשיתוף מכון מרי"ח ניחוח. שלהי שנת תשע"ח.

ספר "גם אני אודך" חלק ד - אוסף נפלא בעניני ספר יצירה ובריאת הגולם בהלכה באגדה קבלה וידעיות מופלאות בענין הגולם. שו"ת בנושא הגולם בהלכה ששאלתי לת"ח אני ריחמ"א ס"ט. ותשובות שהשיבו להרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א בענין אלו ועוד דברים חשובים ויקרים.

ספר "גם אני אודך" חלק ה - לקט קונטרסים ותשובות - בעניני כניסת כהנים לציון הרשב"י זיע"א. קונטרס "ימי ספירת העומר והעבודה שבהם רמזים בימי ספירת העומר". בחוקתי תלכו - בעניני הליכה בין ב' נשים ואשה בין ב' גברים והמסתעף, ותשובות שהשיבו בזה להרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א. קונטרס "אספקלריא המאירה" - עובדות והנהגות על האדמו"ר הרה"ק רבי מסעוד אביחצירא זי"ע מאת הרה"ג יעקב הייזליר שליט"א, ובתחילתו מבוא על חכמי מרוקו והקבלה שהייתה במרוקו ומתולדותיו של הרה"ג רבי מסעוד בן שבת זיע"א מתארודאנת. ובסופו מאמר על משפחת אביחצירא מהרה"ג אברהם דבדה שליט"א. קונטרס א"ש אמת - ממה שכתב הרה"ג שלמה זריהן שליט"א עיה"ק צפת ת"ו הארות בתורת כתבי האריז"ל הרש"ש זיע"א ועוד.

שיעורי כנס מרח"ב שנת ה'תשע"ד חלק א' - שיעורים על חכמי הספרדים ועוד נושאים מגוונים שנמסרו מפי רבנים בתוככי העיר העתיקה בעיה"ק ירושלים תובב"א.

שיעורי כנס מרח"ב שנת ה'תשע"ה חלק ב' - שיעורים על חכמי הספרדים ועוד נושאים מגוונים שנמסרו מפי רבנים בתוככי העיר העתיקה בעיה"ק ירושלים תובב"א.

ספר נר המאיר - שיחות על המועדים עפ"י ספר פרי צדיק לרבי צדוק הכהן מלובלין - ערוך ע"י הרב אמיר סורקה שליט"א.

קונטרס תולדות הכהן - מתולדות חייו של רבי צדיק הכהן מלובלין זיע"א.

מצמיח קרן ישועה - שו"ת עובדות והנהגות מח"ר ישועה חי בן שושן זצ"ל. כתב וערך הרה"ג מרדכי אלמקייס שליט"א.

תהילת שלמה השלם - שירים ופיוטים לא נורא עלילה מכת"י אשר הניח ברכה האי חסיד ועניו מגזע איתנים מוז"ק הגה"צ רבי שלמה אבורמאד זצוקללה"ה - ריש מתא ור"מ תארודאנת וחכמי אגאדיר - מרוקו וחתנא דבי נשיאה הגה"ק רבי אברהם אביחצירא זיע"א. ובסוף ימיו בעיה"ק אור עקיבא ת"ו, ושם היה מתפלל בבית הכנסת אהבת שלום, לימד תורת לרבים והיה בעל תפילה מיוחד. יצא לאור עולם לראשונה מעצם כתי"ק בתוספת ביאורים ומראי מקומות ומבוא נרחב לרגל מלאת כ"ט שנים להסתלקותו ערב יומא דאשכבתיה דרבי י"ב שבט שנת תשע"ה. יצא לאור ע"י בן דודתי רבי יוסף שלמה פרץ שליט"א, בשיתוף מכון מרי"ח ניחוח.

ספר אבן השהם - לרבי יוסף ב"ר אברהם ציאח זצוק"ל וזיע"א מחכמי ירושלים ודמשק מזמן תקופת הבית יוסף מהרשד"ם הרמ"ק זיע"א. מוזכר בשו"ת אבקת רוכל ועוד. יו"ל לראשונה מעצם כתי"ק אחר 480 שנה. הקלדת הכתב יד נעשתה ע"י מכון מרי"ח ניחוח וכן תולדותיו, ביאורים בספר עם מבוא ארוך ומקיף ב'חרשת אבן' נעשה ע"י מכון חכמי ירושלים של ידידי הרה"ג אוהד תורגמן שליט"א. יצא לאור בשנת תשע"ט. [יש לציין שקונטרס נוסף מתולדותיו יותר באריכות יצא בעזרת ה' ובלי נדר בתוך סדרת אוצר הקונטרסים מרי"ח ניחוח].

ספר אוסף עלונים שמירת הלשון - בעניני שמירת הלשון ובו סיפורים תורניים מחזקים מוסר השכל ועוד - מגליון 1 עד 140.

קובץ מאמרים "ליהודים היתה אורה ושמחה" - בהלכה ובאגדה ובענינים שונים, מת"ח שליט"א רבים וחשובים. יצא לאור ע"י מערכת מריח ניחוח אדר ב' תשע"א.

קונטרס "האותיות הקדושות" - ליקוטים בעניני א"ב של תורתנו הקדושה, נוטריקונים, גימטריאות, צירופי אותיות, ר"ת ס"ת וחילופי אותיות. יצא לאור ע"י הרה"ג רן יוסף חיים מסעוד אביחצירא שליט"א עפולה תשע"ד. מהדורא ראשונית לא מוגה.

קונטרס "ליל שימורים" - קונטרס קצר חידושים על ההגדה של פסח. יצא לאור ע"י הרה"ג רן יוסף חיים מסעוד אביחצירא שליט"א ערב פסח תשע"ז עפולה. מהדורא ראשונית לא מוגה.

"מצמיח קרן ישועה" - שו"ת, הנהגות ועובדות מהגה"צ ח"ר ישועה חי בן שושן זצוק"ל

"פניו יאר" - ביאורים בפרק שני דקידושין. מאת הבה"ח יאיר אלמקיים הי"ו.

"ברכת יאיר" - מכתבים מגדולי ישראל. לכבוד הבר מצוה של הבה"ח יאיר אלמקיים הי"ו.

"גנזי שלום" - חידו"ת, טעמים, סגולות, ודברים נפלאים מעצם כת"י של הרה"ג שלום זנדני זצ"ל.

"ישע ימינו" - חידושים וביאורים על מגילת אסתר. מאת הרה"ג דן אביחצירא שליט"א.

ספרים הנמצאים בעריכה מתקדמת

"גנוזות" ח"א - מכתבים וגנזים מגדולי ישראל.

"אוצר הגלגולים" - אוצר בלום בענייני גלגולים והמסתעף.

ספר "צל העולם" - לג"ר מתתיהו בן מוהר"ר שלמה דלקארט זצ"ל.

ספר "שש כנפיים" - על משנת "כל ישראל יש להם חלק", יו"ל מכת"י יחיד בעולם.